

Programación Docente de Instrumento (Piano) I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Individuales
DEPARTAMENTO	Plano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Maria José Cid Castro
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Maria José Cid Castro	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE	9	9							Idiomas	Español, galego, Inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Maria José Cid				mariajosecid@csmvigo.com					
	Nicasio Gradaille				nicasiogradaille@csmvigo.com					
	Patricia Rejas				patriciarejas@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Síntese e dominio das dimensións da interpretación musical pianística e do repertorio do instrumento. Desenvolvemento dun estilo propio como intérprete e da madurez creativa, con hábitos e técnicas de estudo adecuados e valorando criticamente o traballo. Preparación adecuada para a interpretación en público e das técnicas de control postural e emocional.
COÑECEMENTOS PREVIOS	No caso do cuadrimestre I, os requeridos na proba de acceso ao grao superior ; no resto, os coñecementos e habilidades adquiridas no cuadrimestre inmediatamente anterior.
TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Desenvolver os recursos de técnica pianística que posibiliten a correcta execución do repertorio, así como a autonomía para a elección e utilización da técnica máis axeitada en función de dito repertorio.	EI1, EI2, X8, X11, X21, X24, T1, T3, T6, T13
2. Identificar o proceso evolutivo da escritura pianística e a súa interpretación a través das obras máis representativas do repertorio pianístico	EI1, EI2, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, X25 T1, T3, T6, T13
3. Comprender os aspectos formais e estilísticos do repertorio traballado e saber encadrar os mesmos dentro dun estilo, unha estética e unha corrente artística	EI1, EI2, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, X24, T1, T3, T6, T13
4. Adquirir a categoría intelectual, a sensibilidade artística e a capacidade crítica necesaria para a solución de problemas técnicos e interpretativos que lle permita unha formación permanente no seu futuro profesional	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13
5. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Desenvolvemento técnico	<ol style="list-style-type: none"> 1. Adestramento da sensibilidade auditiva do son pianístico 2. Principios técnicos: <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Uso consciente do peso do brazo. 1.2.2. Técnica dixital. Principios de dixitación. 1.2.3. Práctica de exercicios técnicos. 1.2.4. Análise da escritura pianística e elección da técnica de execución 3. Uso dos pedais 	3
2. Desenvolvemento interpretativo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Convencións estilísticas das diferentes épocas da historia do piano (tempo, fraseo, articulación, dinámica, agóxica, ornamentación e carácter correctos para unha interpretación rigorosa) 2. Contexto das obras obxecto de traballo: época histórica e musical na que se xeraron. Lugar e significación dentro da evolución do estilo compositivo do autor. 	3
3. Repertorio	<ol style="list-style-type: none"> 1. Traballo cuadrimestral de dúas (2) obras de diferentes estilos e un (1) estudo dos conceptos técnicos e interpretativos achegados. 2. Desenvolvemento da capacidade creativa e da personalidade artística sobre este repertorio. 	9
4. Interpretación en público	<ol style="list-style-type: none"> 1. Interpretación pública e de memoria do repertorio traballado. 	1

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
<p>Clases individuais: traballo pormenorizado e desenvolvemento paralelo e uniforme dos temas 1 a 3 da materia, en clases individuais co apoio do docente. Traballarase un repertorio diferente para cada cuadrimestre que constará obrigatoriamente de dúas obras de diferentes estilos e dun estudo, dun nivel adecuado ao curso. As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes.</p> <p>No caso de que a pandemia non permita as clases presenciais, o alumno terá dereito al mesmo número de clases online co tutor.</p>	24		24
<p>Práctica individual: adestramento persoal do alumno de todas as ferramentas técnicas e interpretativas achegadas polo docente nas clases. Comprenderá a lectura e a análise en todos os seus parámetros do repertorio a estudar, así como a preparación e posta a punto dos recursos técnicos e interpretativos que se precisen para poder desenvolver as clases con normalidade.</p>		245	245
<p>Audición pública: Interpretación en público e de memoria do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo. Será obrigada a presentación de:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Un estudo e dúas pezas de estilos distintos en cada cuadrimestre dunha dificultade adecuada ao curso correspondente <p>3</p>	1		1
Total de horas por cuadrimestre			270

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
	AVALIACIÓN ORDINARIA		
Traballo persoal	1. Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos e musicais ao longo dos cuatrimestres 2. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor.	E11, E12, E14, E15, E16, E10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	Interpretar en público e de memoria: <ul style="list-style-type: none"> - dúas obras de repertorio de diferentes estilos e un estudo por cuatrimestre; - Amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación. Nota I: As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes.	E11, E12, E14, E15, E16, E10 X1, X3, X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	3. Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos e musicais ao longo dos cuatrimestres 4. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor.	E11, E12, E14, E15, E16, E10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	Interpretar en público e de memoria: <ul style="list-style-type: none"> - dúas obras de repertorio de diferentes estilos e un estudo por cuatrimestre; - Amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público. Nota I: As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes.	E11, E12, E14, E15, E16, E10 X1, X3, X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50 %
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	Interpretar en público e de memoria: <ul style="list-style-type: none"> - dúas obras de repertorio de diferentes estilos e un estudo por cuatrimestre; - Amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público. Nota I: As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes.	E11, E12, E14, E15, E16, E10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	100%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Estudios: Chopin, Debussy, Liszt, Rachmaninov, Saint-Saëns

Repertorio barroco: Bach, J.S. - Preludios e fugas, Partitas, Tocatas, Suites francesas e inglesas; Scarlatti, D. - Sonatas para tecla; Soler, A. - Sonatas para tecla

Repertorio clásico: Beethoven, L. van - Sonatas e Variacións; Haydn, J. - Sonatas e Variacións; Mozart, W. A. - Sonatas e Variacións

Repertorio romántico: Brahms, J. - Pezas para piano, Sonatas; Chopin, F. - Baladas, Preludios, Sonatas, Nocturnos, Scherzos; Liszt, F. - Anos de peregrinaxe;

Schumann, R. - Pezas para piano, Tocatta

Repertorio moderno: Debussy, C. - Preludios, Pezas para piano; Falla, M. de - Serenata andaluza, Nocturno; Prokofiev, S. - Sonatas; Rachmaninov, S. - Preludios; Shostakovich, D. - Preludios y Fug

Programación Docente de Instrumento (Piano) III-IV

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Individuales
DEPARTAMENTO	Plano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Maria José Cid Castro
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Maria José Cid Castro	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE			9	9					Idiomas	Español, galego, Inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Maria José Cid				mariajosecid@csmvigo.com					
	Nicasio Gradaille				nicasiogradaille@csmvigo.com					
	Patricia Rejas				patriciarejas@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Síntese e dominio das dimensións da interpretación musical pianística e do repertorio do instrumento. Desenvolvemento dun estilo propio como intérprete e da madurez creativa, con hábitos e técnicas de estudo adecuados e valorando criticamente o traballo. Preparación adecuada para a interpretación en público e das técnicas de control postural e emocional.
COÑECEMENTOS PREVIOS	No caso do cuadrimestre I, os requeridos na proba de acceso ao grao superior ; no resto, os coñecementos e habilidades adquiridas no cuadrimestre inmediatamente anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13
XERAIS	X1, X3, X6, X7, X8, X11, X19, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Desenvolver os recursos de técnica pianística que posibiliten a correcta execución do repertorio, así como a autonomía para a elección e utilización da técnica máis axeitada en función de dito repertorio.	EI1, EI2, X8, X11, X21, X24, T1, T3, T6, T13
2. Identificar o proceso evolutivo da escritura pianística e a súa interpretación a través das obras máis representativas do repertorio pianístico	EI1, EI2, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, X25 T1, T3, T6, T13
3. Comprender os aspectos formais e estilísticos do repertorio traballado e saber encadrar os mesmos dentro dun estilo, unha estética e unha corrente artística	EI1, EI2, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, X24, T1, T3, T6, T13
4. Adquirir a categoría intelectual, a sensibilidade artística e a capacidade crítica necesaria para a solución de problemas técnicos e interpretativos que lle permita unha formación permanente no seu futuro profesional	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13
5. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Desenvolvemento técnico	<ol style="list-style-type: none"> Adestramento da sensibilidade auditiva do son pianístico Principios técnicos: <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Uso consciente do peso do brazo. 1.2.2. Técnica dixital. Principios de dixitación. 1.2.3. Práctica de exercicios técnicos. 1.2.4. Análise da escritura pianística e elección da técnica de execución Uso dos pedais 	3
2. Desenvolvemento interpretativo	<ol style="list-style-type: none"> Convencións estilísticas das diferentes épocas da historia do piano (tempo, fraseo, articulación, dinámica, agóxica, ornamentación e carácter correctos para unha interpretación rigorosa) Contexto das obras obxecto de traballo: época histórica e musical na que se xeraron. Lugar e significación dentro da evolución do estilo compositivo do autor. 	3
3. Repertorio	<ol style="list-style-type: none"> Traballo cuadrimestral de dúas (2) obras de diferentes estilos e un (1) estudo dos conceptos técnicos e interpretativos achegados. Desenvolvemento da capacidade creativa e da personalidade artística sobre este repertorio. Un Movemento de un concerto para piano e orquestra. No caso de interpretar un concepto enteiro, éste substituirá a la obra do mesmo estilo a piano solo. 	9
4. Interpretación en público	<ol style="list-style-type: none"> Interpretación pública e de memoria do repertorio traballado. 	1

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
<p>Clases individuais: traballo pomenorizado e desenvolvemento paralelo e uniforme dos temas 1 a 3 da materia, en clases individuais co apoio do docente. Traballarase un repertorio diferente para cada cuadrimestre que constará obrigatoriamente de dúas obras de diferentes estilos, dun estudo e un movemento de concreto para piano e orquestra dun nivel adecuado ao curso. As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes. No caso de interpretar un concepto enteiro, éste substituirá a la obra do mesmo estilo a piano solo.</p> <p>No caso de que a pandemia non permita as clases presenciais, o alumno terá dereito al mesmo número de clases online co tutor.</p>	24		24
<p>Práctica individual: adestramento persoal do alumno de todas as ferramentas técnicas e interpretativas achegadas polo docente nas clases. Comprenderá a lectura e a análise en todos os seus parámetros do repertorio a estudar, así como a preparación e posta a punto dos recursos técnicos e interpretativos que se precisen para poder desenvolver as clases con normalidade.</p>		245	245
<p>Audición pública: Interpretación en público e de memoria do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo. Será obrigada a presentación de:</p> <ul style="list-style-type: none"> Un estudo e dúas pezas de estilos distintos en cada cuadrimestre dunha dificultade adecuada ao curso correspondente Un movemento dun concreto para piano e orquestra en cada cuadrimestre. <p>No caso de interpretar un concerto enteiro, éste substituirá a la obra a piano solo do mesmo estilo.</p> <p>No caso de que a pandemia no o permita, o alumno deberá realizar unha gravación do repertorio sen cortes ou realizar a audición en liña.</p>	1		1
Total de horas por cuadrimestre			270

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			

AVALIACIÓN ORDINARIA			
Traballo persoal	<ol style="list-style-type: none"> Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos e musicais ao longo dos cuatrimestres Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor. 	E11, E12, E14, E15, E16, E110 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	<p>Interpretar en público e de memoria:</p> <ul style="list-style-type: none"> dúas obras de repertorio de diferentes estilos e un estudo por cuatrimestre; Amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público. Un movemento dun concreto para piano e orquestra en cada cuatrimestre. No caso de interpretar un concerto enteiro, éste substituirá a la obra a piano solo do mesmo estilo <p>Nota I: As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes.</p>	E11, E12, E14, E15, E16, E110 X1, X3, X7 X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Traballo persoal	<ol style="list-style-type: none"> Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos e musicais ao longo dos cuatrimestres Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor. 	E11, E12, E14, E15, E16, E110 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	<p>Interpretar en público e de memoria:</p> <ul style="list-style-type: none"> dúas obras de repertorio de diferentes estilos e un estudo por cuatrimestre; Amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público. Un movemento dun concreto para piano e orquestra en cada cuatrimestre. No caso de interpretar un concerto enteiro, éste substituirá a la obra a piano solo do mesmo estilo <p>Nota I: As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes.</p>	E11, E12, E14, E15, E16, E110 X1, X3, X7 X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50 %

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Audición pública	<p>Interpretar en público e de memoria:</p> <ul style="list-style-type: none"> dúas obras de repertorio de diferentes estilos e un estudo por cuatrimestre; Amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público. Un movemento dun concreto para piano e orquestra en cada cuatrimestre. No caso de interpretar un concerto enteiro, éste substituirá a la obra a piano solo do mesmo estilo <p>Nota I: As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes.</p>	E11, E12, E14, E15, E16, E110 X1, X3, X6, X7 X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	100%
------------------	---	--	------

3

ERASMUS	
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.	
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.	
7. Alumnado con necesidades educativas especiais	
DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que establece a Consellería competente en materia de Educación.
8. Bibliografía, materiais e documentos	
Estudios: Chopin, Debussy, Liszt, Rachmaninov, Saint-Saëns Repertorio barroco: Bach, J.S. - Preludios e fugas, Partitas, Tocattas, Suites francesas e inglesas; Scarlatti, D. - Sonatas para tecla; Soler, A. - Sonatas para tecla Repertorio clásico: Beethoven, L. van - Sonatas e Variacións; Haydn, J. - Sonatas e Variacións; Mozart, W. A. - Sonatas e Variacións Repertorio romántico: Brahms, J. - Pezas para piano, Sonatas; Chopin, F. - Baladas, Preludios, Sonatas, Nocturnos, Scherzos; Liszt, F. - Anos de peregrinaxe; Schumann, R. - Pezas para piano, Tocatta Repertorio moderno: Debussy, C. - Preludios, Pezas para piano; Falla, M. de - Serenata andaluza, Nocturno; Prokofiev, S. - Sonatas; Rachmaninov, S. - Preludios; Shostakovich, D. - Preludios y Fugas.	

Programación Docente de Instrumento (Piano) V-VI

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Individuales
DEPARTAMENTO	Plano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Maria José Cid Castro
CURSOS	1.º curso	2.º curso			3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Maria José Cid Castro
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE					10	10			Idiomas	Español, galego, Inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Maria José Cid				mariajosecid@csmvigo.com					
	Nicasio Gradaille				nicasiogradaille@csmvigo.com					
	Patricia Rejas				patriciarejas@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Síntese e dominio das dimensións da interpretación musical pianística e do repertorio do instrumento. Desenvolvemento dun estilo propio como intérprete e da madurez creativa, con hábitos e técnicas de estudo adecuados e valorando criticamente o traballo. Preparación adecuada para a interpretación en público e das técnicas de control postural e emocional.
COÑECEMENTOS PREVIOS	No caso do cuadrimestre I, os requeridos na proba de acceso ao grao superior ; no resto, os coñecementos e habilidades adquiridas no cuadrimestre inmediatamente anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13
XERAIS	X1, X3, X6, X7, X8, X11, X19, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	E11, E12, E14, E15, E16, E10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Desenvolver os recursos de técnica pianística que posibiliten a correcta execución do repertorio, así como a autonomía para a elección e utilización da técnica máis axeitada en función de dito repertorio.	E11, E12, X8, X11, X21, X24, T1, T3, T6, T13
2. Identificar o proceso evolutivo da escritura pianística e a súa interpretación a través das obras máis representativas do repertorio pianístico	E11, E12, E15, E16, E10 X1, X3, X8, X11, X21, X25 T1, T3, T6, T13
3. Comprender os aspectos formais e estilísticos do repertorio traballado e saber encadrar os mesmos dentro dun estilo, unha estética e unha corrente artística	E11, E12, E15, E16, E10 X1, X3, X8, X11, X21, X24, T1, T3, T6, T13
4. Adquirir a categoría intelectual, a sensibilidade artística e a capacidade crítica necesaria para a solución de problemas técnicos e interpretativos que lle permita unha formación permanente no seu futuro profesional	E11, E12, E14, E15, E16, E10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13
5. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia.	E11, E12, E14, E15, E16, E10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Desenvolvemento técnico	<ol style="list-style-type: none"> Adestramento da sensibilidade auditiva do son pianístico Principios técnicos: <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Uso consciente do peso do brazo. 1.2.2. Técnica dixital. Principios de dixitación. 1.2.3. Práctica de exercicios técnicos. 1.2.4. Análise da escritura pianística e elección da técnica de execución Uso dos pedais 	3
2. Desenvolvemento interpretativo	<ol style="list-style-type: none"> Convencións estilísticas das diferentes épocas da historia do piano (tempo, fraseo, articulación, dinámica, agóxica, ornamentación e carácter correctos para unha interpretación rigorosa) Contexto das obras obxecto de traballo: época histórica e musical na que se xeraron. Lugar e significación dentro da evolución do estilo compositivo do autor. 	3
3. Repertorio	<ol style="list-style-type: none"> Traballo cuadrimestral de dúas (2) obras de diferentes estilos e un (1) estudo dos conceptos técnicos e interpretativos achegados. Desenvolvemento da capacidade creativa e da personalidade artística sobre este repertorio. Un Movemento de un concerto para piano e orquestra. No caso de interpretar un concepto enteiro, éste substituirá a la obra do mesmo estilo a piano solo. 	9
4. Interpretación en público	<ol style="list-style-type: none"> Interpretación pública e de memoria do repertorio traballado. 	1

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
<p>Clases individuais: traballo pormenorizado e desenvolvemento paralelo e uniforme dos temas 1 a 3 da materia, en clases individuais co apoio do docente. Traballarase un repertorio diferente para cada cuadrimestre que constará obrigatoriamente de dúas obras de diferentes estilos, dun estudo e un movemento de concreto para piano e orquestra dun nivel adecuado ao curso. As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes. No caso de interpretar un concepto enteiro, éste substituirá a la obra do mesmo estilo a piano solo.</p> <p>No caso de que a pandemia non permita as clases presenciais, o alumno terá dereito al mesmo número de clases online co tutor.</p>	24		24
<p>Práctica individual: adestramento persoal do alumno de todas as ferramentas técnicas e interpretativas achegadas polo docente nas clases. Comprenderá a lectura e a análise en todos os seus parámetros do repertorio a estudar, así como a preparación e posta a punto dos recursos técnicos e interpretativos que se precisen para poder desenvolver as clases con normalidade.</p>		245	245
<p>Audición pública: Interpretación en público e de memoria do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo. Será obrigada a presentación de:</p> <ul style="list-style-type: none"> Un estudo e dúas pezas de estilos distintos en cada cuadrimestre dunha dificultade adecuada ao curso correspondente Un movemento dun concreto para piano e orquestra en cada cuadrimestre. <p>No caso de interpretar un concerto enteiro, éste substituirá a la obra a piano solo do mesmo estilo.</p> <p>No caso de que a pandemia no o permita, o alumno deberá realizar unha gravación do repertorio sen cortes ou realizar a audición en liña.</p>	1		1
Total de horas por cuadrimestre			270

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			

AVALIACIÓN ORDINARIA			
Traballo persoal	<ol style="list-style-type: none"> Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos e musicais ao longo dos cuatrimestres Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor. 	E11, E12, E14, E15, E16, E110 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	<p>Interpretar en público e de memoria:</p> <ul style="list-style-type: none"> dúas obras de repertorio de diferentes estilos e un estudo por cuatrimestre; Amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público. Un movemento dun concreto para piano e orquestra en cada cuatrimestre. No caso de interpretar un concerto enteiro, éste substituirá a la obra a piano solo do mesmo estilo <p>Nota I: As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes.</p>	E11, E12, E14, E15, E16, E110 X1, X3, X7 X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)

Traballo persoal	<ol style="list-style-type: none"> Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos e musicais ao longo dos cuatrimestres Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor. 	E11, E12, E14, E15, E16, E110 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	<p>Interpretar en público e de memoria:</p> <ul style="list-style-type: none"> dúas obras de repertorio de diferentes estilos e un estudo por cuatrimestre; Amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público. Un movemento dun concreto para piano e orquestra en cada cuatrimestre. No caso de interpretar un concerto enteiro, éste substituirá a la obra a piano solo do mesmo estilo <p>Nota I: As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes.</p>	E11, E12, E14, E15, E16, E110 X1, X3, X7 X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50 %

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)

Audición pública	<p>Interpretar en público e de memoria:</p> <ul style="list-style-type: none"> dúas obras de repertorio de diferentes estilos e un estudo por cuatrimestre; Amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público. Un movemento dun concreto para piano e orquestra en cada cuatrimestre. No caso de interpretar un concerto enteiro, éste substituirá a la obra a piano solo do mesmo estilo <p>Nota I: As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes.</p>	E11, E12, E14, E15, E16, E110 X1, X3, X6, X7 X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	100%
------------------	---	--	------

3

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que establece a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Estudios: Chopin, Debussy, Liszt, Rachmaninov, Saint-Saëns

Repertorio barroco: Bach, J.S. - Preludios e fugas, Partitas, Tocattas, Suites francesas e inglesas; Scarlatti, D. - Sonatas para tecla; Soler, A. - Sonatas para tecla

Repertorio clásico: Beethoven, L. van - Sonatas e Variacións; Haydn, J. - Sonatas e Variacións; Mozart, W. A. - Sonatas e Variacións

Repertorio romántico: Brahms, J. - Pezas para piano, Sonatas; Chopin, F. - Baladas, Preludios, Sonatas, Nocturnos, Scherzos; Liszt, F. - Anos de peregrinaxe;

Schumann, R. - Pezas para piano, Tocatta

Repertorio moderno: Debussy, C. - Preludios, Pezas para piano; Falla, M. de - Serenata andaluza, Nocturno; Prokofiev, S. - Sonatas; Rachmaninov, S. - Preludios; Shostakovich, D. - Preludios y Fugas.

Programación Docente de Instrumento (Piano) V-VI

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Individuales
DEPARTAMENTO	Plano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Maria José Cid Castro
CURSOS	1.º curso	2.º curso			3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Maria José Cid Castro
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE					10	10			Idiomas	Español, galego, Inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Maria José Cid				mariajosecid@csmvigo.com					
	Nicasio Gradaille				nicasiogradaille@csmvigo.com					
	Patricia Rejas				patriciarejas@csmvigo.com					

2. Descrutor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Síntese e dominio das dimensións da interpretación musical pianística e do repertorio do instrumento. Desenvolvemento dun estilo propio como intérprete e da madurez creativa, con hábitos e técnicas de estudo adecuados e valorando criticamente o traballo. Preparación adecuada para a interpretación en público e das técnicas de control postural e emocional.
COÑECEMENTOS PREVIOS	No caso do cuadrimestre I, os requeridos na proba de acceso ao grao superior ; no resto, os coñecementos e habilidades adquiridas no cuadrimestre inmediatamente anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13
XERAIS	X1, X3, X6, X7, X8, X11, X19, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Desenvolver os recursos de técnica pianística que posibiliten a correcta execución do repertorio, así como a autonomía para a elección e utilización da técnica máis axeitada en función de dito repertorio.	EI1, EI2, X8, X11, X21, X24, T1, T3, T6, T13
2. Identificar o proceso evolutivo da escritura pianística e a súa interpretación a través das obras máis representativas do repertorio pianístico	EI1, EI2, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, X25 T1, T3, T6, T13
3. Comprender os aspectos formais e estilísticos do repertorio traballado e saber encadrar os mesmos dentro dun estilo, unha estética e unha corrente artística	EI1, EI2, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X8, X11, X21, X24, T1, T3, T6, T13
4. Adquirir a categoría intelectual, a sensibilidade artística e a capacidade crítica necesaria para a solución de problemas técnicos e interpretativos que lle permita unha formación permanente no seu futuro profesional	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13
5. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia.	EI1, EI2, EI4, EI5, EI6, EI10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Desenvolvemento técnico	<ol style="list-style-type: none"> Adestramento da sensibilidade auditiva do son pianístico Principios técnicos: <ol style="list-style-type: none"> 1.2.1. Uso consciente do peso do brazo. 1.2.2. Técnica dixital. Principios de dixitación. 1.2.3. Práctica de exercicios técnicos. 1.2.4. Análise da escritura pianística e elección da técnica de execución Uso dos pedais 	3
2. Desenvolvemento interpretativo	<ol style="list-style-type: none"> Convencións estilísticas das diferentes épocas da historia do piano (tempo, fraseo, articulación, dinámica, agónica, ornamentación e carácter correctos para unha interpretación rigorosa) Contexto das obras obxecto de traballo: época histórica e musical na que se xeraron. Lugar e significación dentro da evolución do estilo compositivo do autor. 	3
3. Repertorio	<ol style="list-style-type: none"> Traballo cuadrimestral dun repertorio de dificultade adecuada ao curso, o repertorio a traballar será de libre elección e dunha duración aproximada de 20 minutos por cuadrimestre. Desenvolvemento da capacidade creativa e da personalidade artística sobre este repertorio. Un Movemento de un concerto para piano e orquestra. No caso de interpretar un concepto enteiro, éste substituirá a la obra do mesmo estilo a piano solo. 	9
4. Interpretación en público	<ol style="list-style-type: none"> Interpretación pública e de memoria do repertorio traballado. 	1

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
<p>Clases individuais: traballo pormenorizado e desenvolvemento paralelo e uniforme dos temas 1 a 3 da materia, en clases individuais co apoio do docente. Traballarase un repertorio diferente para cada cuadrimestre que constará obrigatoriamente de dúas obras de diferentes estilos, dun estudo e un movemento de concreto para piano e orquestra dun nivel adecuado ao curso. As catro obras de repertorio elixidas por curso deben ser de estilos diferentes. No caso de interpretar un concepto enteiro, éste substituirá a la obra do mesmo estilo a piano solo.</p> <p>No caso de que a pandemia non permita as clases presenciais, o alumno terá dereito al mesmo número de clases online co tutor.</p>	24		24
<p>Práctica individual: adestramento persoal do alumno de todas as ferramentas técnicas e interpretativas achegadas polo docente nas clases. Comprenderá a lectura e a análise en todos os seus parámetros do repertorio a estudar, así como a preparación e posta a punto dos recursos técnicos e interpretativos que se precisen para poder desenvolver as clases con normalidade.</p>		245	245
<p>Audición pública: Interpretación en público e de memoria do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo. Será obrigada a presentación de:</p> <ul style="list-style-type: none"> Un repertorio de libre elección que terá unha duración aproximada de 20 minutos. Un movemento dun concreto para piano e orquestra en cada cuadrimestre. <p>No caso de interpretar un concerto enteiro, éste substituirá a la obra a piano solo do mesmo estilo.</p>	1		1
Total de horas por cuadrimestre			270

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
	AVALIACIÓN ORDINARIA		
Traballo persoal	1. Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos e musicais ao longo dos cuatrimestres 2. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor.	E11, E12, E14, E15, E16, E10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	Interpretación en público e de memoria do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo. Será obrigada a presentación de: <ul style="list-style-type: none"> - Un repertorio de libre elección que terá unha duración aproximada de 20 minutos. - Un movemento dun concreto para piano e orquestra en cada quadrimestre. No caso de interpretar un concerto enteiro, éste substituirá a la obra a piano solo do mesmo estilo.	E11, E12, E14, E15, E16, E10 X1, X3, X7 X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Dicembro-)			
Traballo persoal	3. Amosar una mellora progresiva dos coñecementos técnicos e musicais ao longo dos cuatrimestres 4. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellor.	E11, E12, E14, E15, E16, E10 X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	50 %
Audición pública	Interpretación en público e de memoria do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo. Será obrigada a presentación de: <ul style="list-style-type: none"> - Un repertorio de libre elección que terá unha duración aproximada de 20 minutos. - Un movemento dun concreto para piano e orquestra en cada quadrimestre. No caso de interpretar un concerto enteiro, éste substituirá a la obra a piano solo do mesmo estilo.	E11, E12, E14, E15, E16, E10 X1, X3, X7 X8, X11, X21, T1, T3, T6, T13	50 %
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	Interpretación en público e de memoria do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo. Será obrigada a presentación de: <ul style="list-style-type: none"> - Un repertorio de libre elección que terá unha duración aproximada de 20 minutos. - Un movemento dun concreto para piano e orquestra en cada quadrimestre. No caso de interpretar un concerto enteiro, éste substituirá a la obra a piano solo do mesmo estilo.	E11, E12, E14, E15, E16, E10 X1, X3, X6, X7 X8, X11, X19, X21, X24, X25 T1, T3, T6, T13	100%

3

ERASMUS	
<p>Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.</p>	
<p>Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.</p>	
7. Alumnado con necesidades educativas especiais	
DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
<p>No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.</p>	<p>Aqueles que establece a Consellería competente en materia de Educación.</p>
8. Bibliografía, materiais e documentos	
<p>Estudios: Chopin, Debussy, Liszt, Rachmaninov, Saint-Saëns Repertorio barroco: Bach, J.S. - Preludios e fugas, Partitas, Tocattas, Suites francesas e inglesas; Scarlatti, D. - Sonatas para tecla; Soler, A. - Sonatas para tecla Repertorio clásico: Beethoven, L. van - Sonatas e Variacións; Haydn, J. - Sonatas e Variacións; Mozart, W. A. - Sonatas e Variacións Repertorio romántico: Brahms, J. - Pezas para piano, Sonatas; Chopin, F. - Baladas, Preludios, Sonatas, Nocturnos, Scherzos; Liszt, F. - Anos de peregrinaxe; Schumann, R. - Pezas para piano, Tocatta Repertorio moderno: Debussy, C. - Preludios, Pezas para piano; Falla, M. de - Serenata andaluza, Nocturno; Prokofiev, S. - Sonatas; Rachmaninov, S. - Preludios; Shostakovich, D. - Preludios y Fugas.</p>	

Programación Docente de Instrumento Principal-Piano (Pedagogía) I-VI Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Instrumento Principal-Piano (Pedagogía) I-VI	Instrumento Principal-Piano (Pedagogía) I-VI								
ESPECIALIDADE	PEDAGOXÍA				ITINERARIO	Pedagogía xeral e da linguaxe musical			
CARÁCTER	Obrigatoria				TIPO DE CLASES	Individuais			
DEPARTAMENTO	Pedagogía				XEFE/A DO DEPARTAMENTO	M ^a José Cid			
CURSOS	1.º curso	2.º curso	3.º curso	4.º curso	COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	M ^a José Cid			
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais 1
ETCS/ CUADRIMESTRE	6	6	6	6	6	6	-	-	Observacións
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA
	Maria José Cid				mariajosecid@csmvigo.com				

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento das capacidades artísticas, expresivas e técnicas no instrumento ou voz e coñecemento dos diferentes criterios interpretativos.
COÑECEMENTOS PREVIOS	
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T15
XERAIS	X1, X3, X6, X11, X21, X24
ESPECÍFICAS	EP4

3. Obxectivos	
DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Desenvolver os recursos de técnica pianística que posibiliten a correcta execución do repertorio, así como a autonomía para a elección e utilización da técnica máis axeitada en función de dito repertorio.	T1, T2, X1, X3, X6, EP4
2. Identificar o proceso evolutivo da escritura pianística e a súa interpretación a través das obras máis representativas do repertorio pianístico	T3, T6, X11, X21, X24
3. Comprender os aspectos formais e estilísticos do repertorio traballado e saber encadrar os mesmos dentro dun estilo, unha estética e unha corrente artística	T3, T6, T15, X3, X6, X11
4. Adquirir a categoría intelectual, a sensibilidade artística e a capacidade crítica necesaria para a solución de problemas técnicos e interpretativos que lle permita unha formación permanente no seu futuro profesional	T1, T2, T3, X1, X3, X6, X11, EP4
5. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia.	T1, T2, T3, T6, T15, X1, X3, X6, X11, X21, X24, EP4

4. Contidos		
TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Desenvolvemento técnico	1.1. Adestramento da sensibilidade auditiva do son pianístico 1.2. Principios técnicos: 1.2.1. Uso consciente do peso do brazo. 1.2.2. Técnica dixital. Principios de dixitación. 1.2.3. Práctica de exercicios técnicos. 1.2.4. Análise da escritura pianística e elección da técnica de execución 1.3. Uso dos pedais	3
2. Desenvolvemento interpretativo	2.1. Convencións estilísticas das diferentes épocas da historia do piano (tempo, fraseo, articulación, dinámica, agónica, ornamentación e carácter correctos para unha interpretación rigorosa) 2.2. Contexto das obras obxecto de traballo: época histórica e musical na que se xeraron. Lugar e significación dentro da evolución do estilo compositivo do autor.	3
3. Repertorio	3.1. Traballo cuadrimestral de dúas obras de diferentes estilos ou dunha obra e un estudo dos conceptos técnicos e interpretativos achegados. 3.2. Desenvolvemento da capacidade creativa e da personalidade artística sobre este repertorio.	9
4. Interpretación en público	4.1. Interpretación do repertorio traballado en audición pública.	1
Total de sesións por cuadrimestre		16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases individuais: traballo pormenorizado e desenvolvemento paralelo e uniforme dos temas 1 a 3 da materia, en clases individuais co apoio do docente. O repertorio para cada cuadrimestre constará obrigatoriamente de dúas obras de diferentes estilos ou dunha obra e un estudo, dun nivel adecuado ao curso.	16	-	16
Práctica individual: adestramento persoal do alumno de todas as ferramentas técnicas e interpretativas achegadas polo docente nas clases. Comprenderá a lectura e a análise en todos os seus parámetros do repertorio a estudar, así como a preparación e posta a punto dos recursos técnicos e interpretativos que se precisen para poder desenvolver as clases con normalidade.	-	163	163
Audición pública: Interpretación en público e de memoria do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo. Será obrigada a presentación de dúas obras de estilos distintos ou dunha obra e un estudo, de dificultade adecuada a cada curso.	1	-	1
Total de horas por cuadrimestre			180

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (con avaliación continua)			
Traballo persoal	1. Amosar una mellora progresiva dos recursos técnicos, interpretativos e musicais ao longo do cuadrimestre 2. Amosar compromiso cos obxectivos plantexados polo docente, unha actitude positiva de traballo e vontade de mellora	TODAS excepto E10	50%
Audición pública	Presentar en público por cuadrimestre dúas obras de diferentes estilos ou un estudo e unha obra, amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público.	T1, T2, T3, X1, X3, X6, X11,	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (convocatoria adiantada-Decembro)			
Audición pública	Presentar en público por cuadrimestre dúas obras de diferentes estilos ou un estudo e unha obra, amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público.	T3, T6, X11, X21, X24	100%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (para alumnado con perda da avaliación continua)			
Audición pública	Presentar en público por cuadrimestre dúas obras de diferentes estilos ou un estudo e unha obra, amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público.	T3, T6, X11, X21, X24	100%
EXTRAORDINARIA			

Audición pública	Presentar en público por cuatrimestre dúas obras de diferentes estilos ou un estudo e unha obra, amosando control dos recursos técnicos e musicais na interpretación en público.	T3, T6, X11, X21, X24	100%
-------------------------	--	--------------------------	------

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Bach, J.S. - Preludios e fugas, Par titas, Suites francesas e inglesas
 Beethoven, L. van - Sonatas e Variacións para piano
 Chopin, F. - Estudos op. 10 e op. 25, Nocturnos, Preludios
 Debussy, C. - Preludios, Estudos, Pezas para piano
 Haydn, J. - Sonatas e Variacións para piano.
 Mozart, W.A. - Sonatas e Variacións para piano
 Rachmaninov, S. Estudos, Preludios
 Scarlatti, D. - Sonatas para tecla

Programación Docente de Organoloxía Específica (Piano)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	Plano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	María José Cid
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Patricia Rejas Suárez
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3							Idiomas	Español, galego, Inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Patricia Rejas				patriciarejas@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Cofecemento básico da construción, mantemento, comportamento acústico e características do instrumento. Apreciación e valoración da influencia das características organolóxicas dos instrumentos históricos na escritura e estilos musicais do repertorio do instrumento.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Non se requiren coñecementos previos a maiores dos avaliados na proba de acceso
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T2, T4, T8, T9, T16
XERAIS	X5, X8, X9, X14, X20
ESPECÍFICAS	EI4

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Recoñecer as características dos diferentes pianos históricos: <ul style="list-style-type: none"> • Cuadrimestre I: ata mediados do século XIX • Cuadrimestre II: dende mediados do século XIX ata o século XX 	T2, X8, X20, EI4

2. Recoñecer as súas características sonoras	T (2, 4), X (8, 20), E14
3. Relación entre as características técnicas dos diferentes teclados e a pulsación e dixitación nesta época	T2, X(9, 20)
4. Coñecer os principais construtores de cada época e as súas peculiaridades.	T 2, E 14

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Os primeiros fortepianos	1.1. O piano de Cristofori, características mecánicas e sonoras 1.2. O dulcemel e a súa relación co piano 1.3. O piano de Silbermann	3
2. O piano vienés ata 1800	2.1. O piano de Stein, características mecánicas e sonoras 2.2. O piano de Walter, características mecánicas e sonoras 2.3. Diferenzas sonoras e de pulsación entre os dous instrumentos	4
3. O piano inglés ata 1800	3.1. O primeiro piano inglés e a súa concepción 3.2. Os pianos Broadwood, características mecánicas e sonoras 3.3. Comparación entre os pianos vieneses e os ingleses.	4
4. A técnica dos primeiros fortepianistas	4.1. A técnica de Mozart 4.2. A técnica de Haydn	2
5. Audicións e traballo académico	Audicións comparadas dos diferentes instrumentos e exposición dun traballo asignado polo profesor	3

Segundo Cuadrimestre

1. Características mecánicas e sonoras dos pianos da primeira metade do século XIX en Europa	1.1. O piano francés 1.2. O piano inglés 1.3. O piano vienés	4
2. Características mecánicas e sonoras dos pianos da segunda metade do século XIX en Europa	2.1. O piano francés 2.2. O piano inglés	4
3. Desenvolvemento do piano no século XX. Principais construtores europeos.	3.1. Principais construtores 3.2. Características propias de cada marca	3
4. O piano no século XX. Principais construtores fóra de Europa	4.1. Principais construtores 4.2. Características significativas de cada marca 4.3. Diferenzas entre unhas marcas e outras	2
5. Audicións e traballo académico	Audicións comparadas dos diferentes instrumentos e Exposición dun traballo asignado polo profesor	3
Total de sesiones por cuadrimestre		16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Actividades introductorias: realizarase unha charla introductoria sobre a orixe dos instrumentos de teclado	1	-	1
Exposición maxistral: a profesora, mediante exposición maxistral, achegará os contidos desta materia	10	20	30

Exposición práctico-teórica: utilizaranse, como complemento á exposición maxistral, audicións, vídeos e lecturas sobre os instrumentos de tecla en estudo	2	16	18
Lectura guiada e comentario de fontes: a profesora orientará ao alumnos sobre os recursos a utilizar no afondamento do estudo dos temas a tratar. As conclusións serán comentadas en clase	1	20	21
Busca de información: para a realización do traballo obrigatorio da materia, o alumno deberá investigar e recompilar datos sobre o tema a tratar	-	18	18
Exposición e debate de traballos: o traballo será exposto en público e comentado na clase.	2	-	2
Total de horas por cuadrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	1. Valorarase a asistencia a clase, as achegas e o traballo individual de cada alumno	TODAS	30%
Exame escrito	Valoraráanse os coñecementos do alumno	TODAS	40%
Traballo académico	Valoraráanse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,... No caso de que a pandemia non permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico co un 100% de ponderación.	TODAS	30 %
<p>*As faltas de asistencia (4 faltas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado. No caso de que a pandemia non permita o desenvolvemento normal da docencia, a avaliación realizarase íntegramente a través do traballo académico.</p>			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	1. Valorarase a asistencia a clase, as achegas e o traballo individual de cada alumno	TODAS	30 %
Exame escrito	Valoraráanse os coñecementos do alumno	TODAS	40%
Traballo académico	Valoraráanse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	30%
<p>*As faltas de asistencia (4 faltas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado. No caso de que a pandemia non permita o desenvolvemento normal da docencia, a avaliación realizarase íntegramente a través do traballo académico.</p>			
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Valoraráanse os coñecementos do alumno	TODAS	50%
Traballo académico	Valoraráanse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	50%
<p>No caso de que a pandemia non permita o desenvolvemento normal da docencia, a avaliación realizarase íntegramente a través do traballo académico.</p>			
EXTRAORDINARIA			
Exame escrito	Valoraráanse os coñecementos do alumno	TODAS	50%

Traballo académico	Valoraránse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,... No caso de que a pandemia no permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico co un 100% de ponderación.	TODAS	50%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	

8. Bibliografía, materiais e documentos

Referencias complementarias:

ATLAS, Allan W., La música del Renacimiento: la música en la Europa occidental, 1400-1600, Ediciones Akal, S.A., 2002

BAILS, BENITO, Lecciones de clave y principios de armonía, Editado por D. Joachin Ibarra, Impresor de Cámara de S.M., Madrid 1775

BOALCH, Donald H., Makers of the harpsichord and clavichord, 1440-1840, Clarendon Press (Oxford), 1974

NEUPERT, Hanns, The Clavichord, Bärenreiter-Verlag Kassel, Bamberg 1965. o RANDEL, Don, Diccionario Har vard de música, Alianza Editorial, Madrid 1997

REJAS, Patricia, Organología específica del piano. Desarrollo del fortepiano, el clave y el clavicordio hasta comienzos del siglo XIX, Bubok Publishing S.L., 2012.

SADIE, Stanley, The new Grove Dictionary of Music & Musicians, MacMillan Publishers Limited, London 1980.

SOLER, Antonio, Llave de la Modulación, Madrid, 1762. Edición facsímil, Broude Brothers, New York, 1967

VIRDUNG, Sebastian, Musica getutscht, Basilea, 1511.

Referencias complementarias:

BORDAS, Cristina- MARIJUÁN, Rafael, "El taller de un "Clavicordiero" del siglo XVIII", en MORALES, Luisa, Domenico Scarlatti en España, Asociación Cultural Leal, Almería, 2009

BORDAS IBÁÑEZ, CRISTINA, "Tradicón e innovación en los instrumentos musicales", en BOYD, Malcolm y CARRERAS, Juan José, La Música en España en el siglo XVIII, Cambridge U.P. Madrid, 2000

BORDAS IBÁÑEZ, Cristina, "El clave anónimo del obradoiro de Lugo", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y repertorio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003

BORDAS IBÁÑEZ, Cristina, "Dos constructores de pianos en Madrid: Francisco Flórez y Francisco Fernández", RM, 1990, nº 1

CALAHORRA, Pedro, "Los címbalos, clavicordios y claviórganos de los ar esanos moros zaragozanos de los siglos XV y XVI", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y repertorio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003

GRANZIERA, Ferdinando, "El clave de Andrés Fernández Santos: una restauración problemática", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y reper torio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003

KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Diego Fernández, Harpsicord Maker to the Spanish Royal Family from 1722 to 1755m and his Nephew Julián Fernández", Galpin Society Journal, 38 (1985).

KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Francisco Pérez Mirabal's Harpsichords and the Early Spanish Piano", Early Music, 15 (1987)

KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Two Features of Early Spanish Keyboard Instruments", Galpin Society Journal, 44 (1991)

KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Diego Fernández Caparrós y sus instrumentos", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y reper torio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003.

KOTTICK, Edward L., A History of the Harpsichord, Indiana University Press, 2003.

MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y reper torio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003. o NASSARRE, Pablo, Escuela Música según la práctica moderna, Zaragoza, 1723, T. I y II (1ª Edición).

PROGRAMACION de Técnicas de Control Emocional e Corporal (Piano)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA	Técnicas de Control Emocional e Corporal (Piano)									
ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN						ITINERARIO	Piano		
CARÁCTER	B) Obligatoria						TIPO DE CLASES	Colectiva		
DEPARTAMENTO	Piano						XEFA DO DEPARTAMENTO	Maria José Cid Castro		
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Maria José Cid Castro	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VI II	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	1	1	-	-	-	-	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	María José Cid Castro				mariajosecid@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Coñecemento básico da estrutura e función do aparello locomotor e do sistema nervioso. Desenvolvemento de hábitos posturais correctos que minimicen o risco durante a interpretación. Técnicas de respiración, relaxación, autocontrol, optimización da enerxía muscular, concentración e memoria aplicadas ao estudo e á actuación en público
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os adquiridos nas materias dos cursos anteriores
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa coas disciplinas propias de interpretación no piano, de maneira que os coñecementos adquiridos na mesma axudarán ao dominio do uso do corpo e ao control emocional durante a interpretación da música.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15
XERAIS	X8, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	EI4, EI6, EI8, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Adquirir coñecemento da importancia do bo uso do corpo no logro da boa execución instrumental	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X8, X21, X24, X25, E8, E10
Adquirir conciencia da importancia do desenvolvemento tónico-postural de xeito que se traballe sobre a correcta postura corporal	T2, T3, T6, T13, X24, X25, E8, E10
Coñecer a estrutura e o funcionamento do aparato locomotor e do sistema nervioso	T2, T3, T6, T13, X24, X25, E8, E10
Coñecer e entender os principios da relaxación e da respiración, así coma coñecer os principais tipos de respiración e os métodos de relaxación fundamentais	T2, T3, T6, T13, X24, X25, E8, E10
Coñecer e aplicar as principais técnicas psicolóxicas de autocontrol emocional	T2, T3, T6, T13, X24, X25, E8, E10
Favorecer unha actitude positiva, de afrontamento axeitado da ansiedade e o estrés en xeral, contribuíndo á mellora da calidade de vida do estudante, a través do estudo e aplicación das diversas técnicas de autocontrol emocional e corporal, e técnicas de estudo.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, E8, E10

4. Contidos			
TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS	
1. Conciencia do esquema corporal-instrumental	Técnica Alexander, hábitos posturais no estudo, eutonía, etc..., prevención de lesiones	6	
2. Técnicas de relaxación corporal e mentais	Relaxación, mindfulness, meditación, traballo da respiración, exercicios de control mental.	6	
3. Coñecementp do mecanismo da respiración e a súa relación coa ansiedade escénica	O papel da respiración na ansiedade escénica, . Tipos de respiración e exercicios .	6	
4. Control do medo escénico	Técnicas de relaxación, mentalización, visualización e planificación no estudo	4	
5. Eficacia no estudo e elaboración do plano de traballo	Elaboración de rutinas eficaces de estudo. , traballo da memoria e ferramentas de optimización do estudo	4	
6. O mecanismo do estrés	A fisioloxía do estrés , coñecemento do sistema nervioso e a súa relación co sitema digestivo e muscular.	6	
Total de sesións por curso			32
5. Metodoloxía e Planificación Docente			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAS	HORAS NON PRESENCIAS	TOTAL HORAS
Sesións teórico-prácticas: metodoloxía de ensino que implica a explicación dos exercicios, seguida da realización dos mesmos por parte do alumnado.	20	5	25
Clases colectivas: apoio e reforzo das aprendizaxes que o alumno e o grupo precisen para acadar os obxectivos propostos	20	5	25
Exposicións: avaliación dos coñecementos de acordo aos sistemas establecidos	6	0	6
Avaliación: proba teórico-práctica sobre os contidos recollidos na presente programación docente, e traballo e exposición sobre un dos temas dos contidos tratados . A avaliación terá en conta o progreso mostrado polo alumnado e a súa actitude de participación, colaboración, investigación . En ningún caso haberá un repertorio específico para esta materia, nin se organizarán audicións públicas específicas. A cualificación final será o resultado da media obtida nas diferentes partes da proba, debendo aprobarse todas e cada unha para dar por superada a materia	2	2	4
Total de sesións por cuatrimestre			60

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua) (no caso de que a pandemia permita as clases presenciais)			
Exame escrito	Sobre o desenvolto e explicado nas clases	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24, E6, E10	30%
Actitude nas clases	Actitude participativa, respetuosa, colaboradora, e investigadora		40%
Traballo 1 (ver nota a pie)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	30%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Sobre o desenvolvido e explicado nas clases	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24, E6, E10	50%
Traballo 1 (ver nota a pie)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Sobre o desenvolvido e explicado nas clases	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	50%
Traballo 2 (ver nota a pie)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	25%
Comentarios escritos de cada uno dos temas propuestos nas clases (Descritos nos Contidos)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	25%
EXTRAORDINARIA			
Exame escrito	Sobre o desenvolvido e explicado nas clases	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	50%
Traballo (Ver nota a pie)³	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	50%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta			

¹ O Traballo na avaliación continua será enviado por e mail con 1 semana de antelación a exposición, (no caso do traballo da avaliación ordinaria) o contido mínimo será de 20 e máximo de 50 páxinas. na sección bilingüe incluíra una parte en inglés

² O Traballo na avaliación alternativa será enviado por e mail con 1 semana de antelación a exposición, (no caso do traballo da avaliación alternativa) o contido mínimo será de 40 e máximo de 60 páxinas

³ Rexirán os mesmos criterios que para a avaliación continua e alternativa, envío por E mail con una semana de antelación a exposición e no caso de suspenso na avaliación ordinaria con avaliación continua (20 a 50 páxinas no traballo) e no caso de suspenso con avaliación alternativa (40 a 60 páxinas no traballo).

materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- **García, R. (2015). Cómo preparar con éxito un concierto o audición. Ma non troppo**
- López de la Llave, A. Y Pérez-Llantada, M.C. (2005). *Psicología para intérpretes artísticos*. Thomson. Madrid.
- Sardá, E. (2003): *En forma. Ejercicios para músicos*. Paidós.
- **García, R. (2017). Entrenamiento mental para músicos. Ma non troppo**
- **García, R. (2019). Las claves del aprendizaje musical. Ma non troppo**
- **Jon Kabat-Zinn Mindfulness para principiantes**
- Alexander, Gerda. *La Eutonía*. Paidós. Barcelona, 1998.
- Bernstein, D.A. y Borkovec, T.D. *Progressive Relaxation Training: a manual for the helping professions*. Champaign. ILL: Research Press, 1973.
- Calais Germain, Blandine (2004). *Anatomía para el Movimiento (tomo IV: El gesto respiratorio)*. Ed. La Liebre de Marzo.
- Conti, Gabriela (2007). *Afinando las emociones* Ed. Dunken.
- Drake, Jonathan. *Postura sana*. Ed. Martínez Roca. Barcelona, 1992.
- **Dalía Cirujeda, G. (2004). Cómo superar la ansiedad escénica en músicos. Ediciones mundimúsica. Madrid.**
- **Klöppel (2005). Ejercitación mental para músicos. Idea Books**
- Labrador, F. J. *El estrés: Nuevas técnicas para su control*. Madrid: Temas de hoy, 1992.
- Labrador, F. J et al. *Manual de técnicas de modificación y terapia de conducta*. Pirámide, Madrid, 1993.
- Lowen A. *Bioenergética*. Ed. Diana. México, 1991.
- **Richard Brennan. El Manual de la Técnica Alexander. Paidotribo, 1991.**
- Richard Craze. *La Técnica Alexander*. Paidotribo, 1999.
- Speads, Carola, H. *ABC de la respiración*. Edaf. Madrid, 1980

Guía Docente de Transcripción (Piano) I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA		TRANSCRIPCIÓN								
ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	PIANO	
CARÁCTER	OBRIGATORIA							TIPO DE CLASES	COLECTIVA	
DEPARTAMENTO	PIANO							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Mª JOSÉ CID	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	PATRICIA REJAS
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	2,5-	2,5-	-	-	-	-	Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	PATRICIA REJAS				patriciarejas@csmvigo.com					

2. Descriptor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior.
COÑECEMENTOS PREVIOS	
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T2, T3, T6, T15
XERAIS	X3, X8, X15, X22, X24
ESPECÍFICAS	E11, E12, E14, E15, E16, E17

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Recoñecer os diferentes formatos e estilos de transcripción pianística	T2, X3, X8, E17
2. Coñecer e aplicar os diferentes recursos da escritura pianística	T3, T6, X15, X22, E15, E16
3. Realizar e interpretar reducións pianísticas de obras camerísticas e orquestrais	T6, T15, X15, X22, X24, E14, E17
4. Analizar e interpretar transcripcións pianísticas de obras de formato diverso	T2, T3, T6, T15, X3, X8, E14, E17

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
Historia da transcripción pianística	Primeiro cuadrimestre: - Os concertos para cravo de J. S. Bach Segundo cuadrimestre: -Franz Liszt: relacións entre transcripción e a nova técnica pianística -O século XX: Busoni, Debussy, Ravel, Prokofiev, Stravinsky	6
Fundamentos de instrumentación	Características dos diferentes instrumentos -Plantillas camerísticas e orquestrais máis habituais -Transposicións	1
Transcripción e redución	-Realización práctica de reducións ou transcripcións para piano só, piano a catro máns ou dous pianos, a partires de obras orquestrais ou de cámara -Interpretación de reducións ou transcripcións para piano só, piano a catro máns ou dous pianos	9
Total de sesións por cuadrimestre		16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas: traballo e desenvolvemento paralelo dos contidos I-III da materia, en clases colectivas e co apoio do docente. As clases terán unha compoñente importante de práctica ao piano. As clases poderán ser online se a situación creada polo COVID-19 o esixe.	14	-	14
Traballo persoal: adestramento individual de todas as ferramentas e coñecementos aportados polo docente nas clases prácticas, así como a análise, estudo, redación e/ou edición das reducións ou transcripcións que sexan obxecto de traballo durante o curso. As transcripcións a catro máns ou a dous pianos serán realizadas e interpretadas polos alumnos en grupos de dous, o que requirirá de traballo de equipo.	-	59	59
Exame: poderá incluír a) Realización, edición e interpretación de reducións e transcripcións pianísticas realizadas polo alumno b) Interpretación de reducións ou transcripcións xa realizadas polos compositores Exposición dun traballo analítico e interpretativo sobre unha transcripción da literatura pianística. Sempre que a situación creada polo COVID-19 o permita	2	-	2
Total de horas por cuadrimestre			75

6. Avaliación			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continúa)			
Seguimento do traballo persoal	Amosar capacidade de aprendizaxe, interese e participación no desenvolvemento das clases, Terase en conta a asistencia, puntualidade.	T2, X3, X8, EI 17	50%
Exame	Realizar e interpretar con criterio e calidade as reducións ou trancións pianísticas que o docente considere oportunas -Exame e exposición en público dos traballos encargados polo docente No caso de que a pandemia non permita os dous puntos anteriores, o exame e a exposición do traballo se realizará en liña	TODAS	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro)			
Ev. continua	-O dito anteriormente No caso de que a pandemia non permita o exposto no anterior párrafo, o alumno tendrá que facer un examen en liña	T3, T6, X15, X22, EI 5, EI 6	100%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (Para alumnado con perda da avaliación continúa)			
Exame	-Realizar e interpretar con criterio e calidade as reducións ou trancións pianísticas que o docente considere oportunas -Exame e exposición en público dos traballos encargados polo docente No caso de que a pandemia non permita os dous puntos anteriores, o exame e a exposición do traballo se realizará en liña	T6, T15, X15, X22, X24 EI 4, EI 7	100%
EXTRAORDINARIA			
Exame	Realizar e interpretar con criterio e calidade as reducións ou trancións pianísticas que o docente considere oportunas -Examen o exposición en público dos traballos encargados polo docente No caso de que a pandemia non permita os dous puntos anteriores, o exame e a exposición do traballo se realizará en liña	T2, T3, T6, T3, X8, EI 4, EI 7	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS		
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.		

8. Bibliografía, materiais e documentos

Hinson, M. (1990). *The Pianist's Guide to Transcriptions, Arrangements, and Paraphrases*. Indiana University Press

Kregor, J. (2007). *Franz Liszt and the vocabularies of transcription, 1833-1865*. Tesis doctoral. Harvard University. Accesible en http://gateway.proquest.com/openurl?url_ver=Z39.88-2004&res_dat=xri:pqdiss&rft_val_fmt=info:ofi/fmt:kev:mtx:dissertation&rft_dat=xri:pqdiss:3265012&qa=1.226238745.224141214.1473285042

Kregor, J. (2010). *Liszt as transcriber*. Cambridge University Press.

Schulenberg, D. (2013). The Concerto Transcriptions. En D. Schulenberg, *The keyboard music of J.S. Bach*, 117-140. Routledge.

Zhu, D. (2006). *Prokofiev's piano transcriptions: a comparative study of his transcribing techniques*. Tesis doctoral. Ohio University. Accesible en http://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=ucin1153173318

Grabacións de transcripcións pianísticas

Guía Docente de Repertorio dos Séculos XX/XXI (Piano) I-II

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA										
ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	Piano	
CARÁCTER	B) Obrigatoria							TIPO DE CLASES	Colectiva	
DEPARTAMENTO	Piano							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Mª José Cid	
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Nicasio Gradaille Peña
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	-	-	3	3	-	-	Observacións	Opción de Sección Bilingüe
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Nicasio Gradaille Peña				nicasiogradaille@csmvigo.com				Luns 15-16 horas	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Afondamento no repertorio dos séculos XX e XXI valorando a creación musical como a acción de dar forma sonora a un pensamento estrutural rico e complexo. Coñecemento dos diferentes sistemas de notación contemporáneos en relación á variedade estilística presente neste repertorio específico. Preparación adecuada para a interpretación en público.
COÑECEMENTOS PREVIOS	
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T9, T11, T16, T17
XERAIS	X3, X10, X14, X17, X23
ESPECÍFICAS	EI1, EI2, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Desenvolver os recursos de técnica pianística que posibiliten a correcta execución do repertorio, así como a autonomía para a creación, elección e utilización da técnica máis axeitada en función de dito repertorio	X (3, 10, 14, 15), EI (4, 5)
2. Identificar o proceso evolutivo da escritura pianística e a a súa interpretación a través das obras máis representativas escritas para piano dende 1945 até a actualidade.	
3. Comprender os aspectos pianísticos do repertorio traballado, e saber encadrar os mesmos dentro dun estilo, unha estética ou unha corrente artística	
4. Adquirir a categoría intelectual, a sensibilidade artística e a capacidade crítica necesarias para a solución de problemas técnicos e interpretativos que lle permitan ao alumno unha formación permanente no seu futuro profesional	X17, EI (4, 5)
5. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia do repertorio actual	X (14, 17, 23) EI (1, 2, 4, 5)

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Desenvolvemento técnico	1.1. Adestramento da sensibilidade auditiva do son pianístico 1.2. Recursos técnicos non convencionais: piano preparado, técnicas no cordal do piano, notación gráfica, <i>clusters</i> e outros efectos no teclado, harmónicos. 1.3. Uso dos pedais.	5
2. Desenvolvemento interpretativo	2.1. Características estilísticas das diferentes correntes de vangarda: dodecafonismo, serialismo, indeterminación, experimentalismo 2.2. Contexto histórico das obras obxecto de traballo.	4
3. Repertorio	3.1. Traballo sobre unha ou varias temáticas establecidas a principio de curso. 3.2. Desenvolvemento da capacidade creativa e da personalidade artística.	5
4. Interpretación en público	4.1. Interpretación pública do repertorio traballado.	2
Total de sesións por cuadrimestre		16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases colectivas: traballo pormenorizado das obras co apoio do docente a nivel expositivo. Traballarase sobre un repertorio dirixido á temática escollida ao inicio do curso. As clases poderán ser online se a situación creada polo COVID-19 o esixe.	16	-	16
Práctica individual: adestramento persoal do alumno de todas as ferramentas técnicas e interpretativas achegadas polo docente nas clases. Comprenderá a lectura e a análise en todos os seus parámetros do repertorio a estudar, así como a preparación e posta a punto dos recursos técnicos e interpretativos que se precisen para poder desenvolver as clases con normalidade.	-	72	72
Audición pública: presentación en público do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo.	2	-	2
Total de horas por cuadrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	1. Asistir ás clases. 2. Amosar unha actitude axeitada de traballo.	TODAS agás E110	60%
Audición	1. Amosar unha actitude axeitada. 2. Amosar calidade técnica e interpretativa.	TODAS	40%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiñantada-December)			
Audición	1. Amosar unha actitude axeitada. 2. Amosar calidade técnica e interpretativa.	TODAS	100%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (Para alumnado con perda da avaliación continua)			
Audición/Presentación	1. Amosar unha actitude axeitada. 2. Amosar calidade técnica e interpretativa. 3. Amosar coherencia na temática da presentación.	TODAS	100%
EXTRAORDINARIA			
Audición/Presentación	1. Amosar unha actitude axeitada. 2. Amosar calidade técnica e interpretativa. 3. Amosar coherencia na temática da presentación.	TODAS	100%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- Henk, H. (1994): Experimentelle Pianistik. Improvisation, Interpretation, Komposition. Mainz: Schott. (ISBN: Mainz: Schott)
- Burge, D. (2004): Twentieth-Century Piano Music. Lanham: Scarecrow press. (ISBN: 0-02-870321-9)
- Marco, T. (2002): Pensamiento Musical y Siglo XX. Madrid: Fundación Autor. (ISBN: 84-8048-469-1)
- Morgan, R. (1991): La Música del Siglo XX. Madrid: Ediciones Akal. (ISBN: 84-460-0369-6)

Programación Docente de Historia dos Instrumentos

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	Plano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	María José Cid Castro
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Patricia Rejas Suárez	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE						3			Idiomas	Español, galego, Inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Patricia Rejas				patriciarejas@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Estudo da orixe e evolución dos instrumentos de tecla. Clasificación e características dos instrumentos de tecla segundo o medio de produción do son. Coñecemento da historia do pianoforte e os diferentes principios mecánicos. Síntese da evolución construtiva ata os pianos actuais.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os adquiridos nas materias dos cursos anteriores
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T2, T4, T7, T8, T9, T15, T16, T17
XERAIS	X9, X11, X14, X15, X20, X25
ESPECÍFICAS	EI2, EI4, EI6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Recoñecer as características mecánicas dos diferentes instrumentos de teclado anteriores ao piano.	T2, X20, EI4
2. Recoñecer as súas características sonoras	T (2, 4), X20, EI4
3. Relación entre as características técnicas dos diferentes teclados e a pulsación e dixitación nesta época	T2, X(9, 20)
4. Coñecer os principais construtores de cada época e as súas peculiaridades.	T (2, 15), X11, EI (4, 5)
5. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia	X20, EI4

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Os instrumentos de tecla	Grupos específicos de instrumentos de tecla e as súas características: 1.1. Instrumentos de teclado cuxo son é producido polo aire 1.2. Instrumentos de teclado cuxo son é producido por corda picada 1.3. Instrumentos de teclado cuxo son é producido por corda percutida	2
2. O Órgano	2.1. Tipos 2.2. Construción. 2.3. Rexistros 2.4. O Órgano ibérico	3
3. O Cravo	3.1. Tipos 3.2. Construción 3.3. Constructores	3
4. O Virxinal e a Espineta	4.1. Tipos 4.2. Construción 4.3. Constructores	3
5. O Clavicordio	5.1. Tipos 5.2. Construción 5.3. Constructores	2
6. Audicións	Audicións comparadas dos diferentes instrumentos e exposición dun traballo asignado polo profesor	3

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRIPCIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Actividades introdutorias: realizarase unha charla introdutoria sobre a orixe dos instrumentos de teclado	1	-	1
Exposición maxistral: a profesora, mediante exposición maxistral, achegará os contidos desta materia	10	20	30
Exposición práctico-teórica: utilizaranse, como complemento á exposición maxistral, audicións, vídeos e lecturas sobre os instrumentos de tecla en estudo	2	16	18

Lectura guiada e comentario de fontes: a profesora orientará ao alumnos sobre os recursos a utilizar no afondamento do estudo dos temas a tratar. As conclusións serán comentadas en clase	1	20	21
Busca de información: para a realización do traballo obrigatorio da materia, o alumno deberá investigar e recompilar datos sobre o tema a tratar	-	18	18
Exposición e debate de traballos: o traballo será exposto en público e comentado na clase.	2	-	2
Total de horas por cuadrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	1. Valorarase a asistencia a clase, as achegas e o traballo individual de cada alumno	TODAS	30%
Exame escrito	Valorarase os coñecementos do alumno	TODAS	40%
Traballo académico	Valorarase os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	30 %

*As faltas de asistencia (4 faltas) suporan a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

No caso de que a pandemia non permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico co un 100% de ponderación.

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	1. Valorarase a asistencia a clase, as achegas e o traballo individual de cada alumno	TODAS	30 %
Exame escrito	Valorarase os coñecementos do alumno	TODAS	40%
Traballo académico	Valorarase os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	30%

No caso de que a pandemia non permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico cun 100% de ponderación.

AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Valorarase os coñecementos do alumno	TODAS	50%
Traballo académico	Valorarase os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	50%

No caso de que a pandemia non permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico cun 100% de ponderación.

EXTRAORDINARIA			
Exame escrito	Valorarase os coñecementos do alumno	TODAS	50%
Traballo académico	Valorarase os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	50%

No caso de que a pandemia non permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico cun 100% de ponderación.

ERASMUS			
---------	--	--	--

Os/as alumnos/as oficiais que participan en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Referencias básicas:

- ATLAS, Allan W., La música del Renacimiento: la música en la Europa occidental, 1400-1600, Ediciones Akal, S.A., 2002
- BAILS, BENITO, Lecciones de clave y principios de armonía, Editado por D. Joachin Ibarra, Impresor de Cámara de S.M., Madrid 1775
- BOALCH, Donald H., Makers of the harpsichord and clavichord, 1440-1840, Clarendon Press (Oxford), 1974
- NEUPERT, Hanns, The Clavichord, Bärenreiter-Verlag Kassel, Bamberg 1965. o RANDEL, Don, Diccionario Har vard de música, Alianza Editorial, Madrid 1997
- REJAS, Patricia, Organología específica del piano. Desarrollo del for tepiano, el clave y el clavicordio hasta comienzos del siglo XIX, Bubok Publishing S.L., 2012.
- SADIE, Stanley, The new Grove Dictionary of Music & Musicians, MacMillan Publishers Limited, London 1980.
- SOLER, Antonio, Llave de la Modulación, Madrid, 1762. Edición facsímil, Broude Brothers, New York, 1967
- VIRDUNG, Sebastian, Musica getuscht, Basilea, 1511.

Referencias complementarias:

- BORDAS, Cristina- MARIJUÁN, Rafael, "El taller de un "Clavicordiero" del siglo XVIII", en MORALES, Luisa, Domenico Scarlatti en España, Asociación Cultural Leal, Almería, 2009
- BORDAS IBÁÑEZ, CRISTINA, "Tradición e innovación en los instrumentos musicales", en BOYD, Malcolm y CARRERAS, Juan José, La Música en España en el siglo XVIII, Cambridge U.P. Madrid, 2000
- BORDAS IBÁÑEZ, Cristina, "El clave anónimo del obradoiro de Lugo", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y repertorio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003
- BORDAS IBÁÑEZ, Cristina, "Dos constructores de pianos en Madrid: Francisco Flórez y Francisco Fernández", RM, 1990, nº 1
- CALAHORRA, Pedro, "Los címbalos, clavicordios y claviórganos de los ar esanos moros zaragozanos de los siglos XV y XVI", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y repertorio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003
- GRANZIERA, Ferdinando, "El clave de Andrés Fernández Santos: una restauración problemática", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y reper torio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003
- KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Diego Fernández, Harpsicord Maker to the Spanish Royal Family from 1722 to 1755m and his Nephew Julián Fernández", Galpin Society Journal, 38 (1985).
- KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Francisco Pérez Mirabal's Harpsichords and the Early Spanish Piano", Early Music, 15 (1987)
- KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Two Features of Early Spanish Keyboard Instruments", Galpin Society Journal, 44 (1991)
- KENYON DE PASCUAL, Beryl, "Diego Fernández Caparrós y sus instrumentos", en MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y reper torio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003.
- KOTTICK, Edward L., A History of the Harpsichord, Indiana University Press, 2003.
- MORALES, Luisa, "Constructores españoles de claves y clavicordios (1470-1832)", Claves y pianos españoles: Interpretación y reper torio hasta 1830, Instituto de Estudios Almerienses, Escobar Impresiones, El Ejido (Almería), 2003. o NASSARRE, Pablo, Escuela Música según la práctica moderna, Zaragoza, 1723, T. I y II (1ª Edición).

Programación Docente de Conxunto I-II (Piano)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Colectivas
DEPARTAMENTO	Plano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Maria José Cid Castro
CURSOS	1.º curso	2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Maria José Cid Castro	
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE					5	5			Idiomas	Español, galego, Inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Maria José Cid				mariajosecid@csmvigo.com					
	Patricia Rejas				patriciarejas@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento de hábitos e técnicas de ensaio na interpretación a dúo no piano. Afondamento na interpretación de conxunto desenvolvendo a capacidade de integración e comprendendo a función propia. Cooperación no establecemento de criterios interpretativos, compenetración e traballo colectivo.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os adquiridos nos cursos anteriores da especialidade
TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T7
XERAIS	X1, X3, X4, X7, X21, X24
ESPECÍFICAS	EI1, EI3, EI4, EI5, EI6, EI7, EI8, EI9, EI10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Formar par te dunha agrupación instrumental (dúo de piano), aprendendo a valorar a música de conxunto como un aspecto fundamental da súa formación musical e instrumental.	T1, T3, X1, X3, X4, EI1, EI3
Coñecer a problemática do instrumento aprendendo a adaptarse ás peculiaridades sonoras do grupo, así como ás diferentes funcións que a obra esixa en cada momento, aplicando en todo momento a audición polifónica, escoitando as diferentes par tes mentres se executa a propia.	T6, T7, X7, X21, X24, EI4, EI5, EI6
Empregar unha ampla e variada gama sonora, así como un fraseo común e axeitado, dacordo coas necesidades estilísticas e interpretativas de cada obra.	T3, T6, X1, X3, X4, EI7, EI8, EI9, EI10

Axustar a interpretación dacordo co derivado da contextualización da obra, da súa análise e das audicións comparadas de diferentes grabacións.	T6, T7, X21, X24, E19, E110
Interpretar con corrección e musicalidade axeitada as obras de programa, tanto en canto a execución individual como de conxunto, desenvolvendo un espírito crítico e esixente que lle conduza a unha actitude metódica no estudo e e detallista na interpretación	T1, T3, T6, T7, X1, X3, X4, X7, X21, X24, E11, E13, E14, E15

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. A unidade sonora	1. Diferentes ataques, colorido sonoro. Articulación, ritmo, agóxica e dinámica. Fraseo. Pedal.	4
2. A sonoridade de conxunto	1. Estudo da sonoridade de conxunto, equilibrio de planos sonoros, fraseo común, xestos anacrúsicos.	4
3. O dúo de piano	1. O repertorio de dúo de piano. Contextualización da/s obra/s. 2. Análise armónico, formal e estilístico da/s obra/s. 3. Audicións comparadas da/s obra/s.	1
4. Lectura a 1ª vista	1. Lectura de obras de menor dificultade, respetando e coidando a interpretación de cada un dos detalles da obra.	1
5. Interpretación en público	Interpretación dunha obra de gran forma ou dúas de pequeno formato en audición pública.	6
Total de sesións por cuadrimestre		16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Actividades introductorias: lectura a primeira vista de repertorio sinxelo para dúo de piano. Elección da obra a interpretar.	3	-	3
Clases colectivas: traballo pomenorizado e desenvolvemento paralelo e uniforme dos temas 1 a 4 da materia, en clases individuais e co apoio do docente a nivel expositivo. Traballarase un repertorio diferente para cada cuadrimestre e que constará obrigatoriamente dunha obra de gran forma ou dúas obras de pequeno formato do repertorio para dúo de pianos ou piano a catro mans. (No caso de que a pandemia non o permita, as clases serán de xeito individual íntegramente e en liña)	19,5	-	19,5
Documentación: procura de documentación de cara a axeitada interpretación da obra: contextualización da obra. Análise formal, armónico e estilístico da obra; audicións comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as diferentes versións.		6	6
Práctica individual: adestramento persoal de cada alumno de todas as ferramentas técnicas e interpretativas achegadas polo docente nas clases. Comprenderá a lectura e a análise en todos os seus parámetros do repertorio a estudar, así como a preparación e posta a punto dos recursos técnicos e interpretativos que se precisen para poder desenvolver as clases con normalidade.		104	104
Práctica colectiva: ensaio semanal de ambos integrantes do grupo co fin de acadar unha interpretación de conxunto de calidade. Execución da obra con fidelidade ao texto empregando os recursos técnicos e interpretativos axeitados. (No caso de que a pandemia non o permita, eliminarse este punto)		16	16
Audición pública: interpretación en público do repertorio sobre o que se desenvolveu o traballo de cada cuadrimestre. Será obrigada a presentación para cada cuadrimestre dunha obra de gran forma ou dúas obras de pequeno formato do repertorio para dúo a catro mans ou a dous pianos. (En caso de que a pandemia non o permita, o alumno dará una gravación íntegra pila súa banda a solo sen cortes e enviaráa por vía telemática)	1,5		1,5
Total de horas por cuadrimestre			150

6. Avaliación			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	1. Amosar control da unidade sonora, da sonoridade de conxunto e da interpretación da/s obra/s. 2. Demostrar coñecementos históricos e estilísticos sobre o repertorio cuatrimestral como consecuencia de ter realizado traballo de documentación co fin de coñecer as características da/s obra/s.	T1, T3, T6, T7, X1, X3, X4, X7, X21, X24, E11, E13, E14, E15, E16	50%
Audición pública	Interpretar en público cada cuatrimestre unha obra de gran forma ou dúas obras de pequeno formato do repertorio para dúo a catro mans ou a dous pianos, amosando control técnico e capacidade para integrarse nun conxunto uniformizando criterios interpretativos.	T1, T3, T6, T7, X1, X3, X4, E11, E13, E14, E15, E16, E17, E18, E19, E110	50%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto acontece, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Traballo persoal	1. Amosar control da unidade sonora, da sonoridade de conxunto e da interpretación da/s obra/s. 2. Demostrar coñecementos históricos e estilísticos sobre o repertorio cuatrimestral como consecuencia de ter realizado traballo de documentación co fin de coñecer as características da/s obra/s.	T1, T3, T6, T7, X1, X3, X4, X7, X21, X24, E11, E13, E14, E15, E16	50%
Audición pública	Interpretar en público cada cuatrimestre unha obra de gran forma ou dúas obras de pequeno formato do repertorio para dúo a catro mans ou a dous pianos, amosando control técnico e capacidade para integrarse nun conxunto uniformizando criterios interpretativos.	T1, T3, T6, T7, X1, X3, X4, E11, E13, E14, E15, E16, E17, E18, E19, E110	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	Interpretar en público cada cuatrimestre unha obra de gran forma ou dúas obras de pequeno formato do repertorio para dúo a catro mans ou a dous pianos, amosando control técnico e capacidade para integrarse nun conxunto uniformizando criterios interpretativos.	T1, T3, T6, T7, X1, X3, X4, E11, E13, E14, E15, E16, E17, E18, E19, E110	100%
EXTRAORDINARIA			
Audición pública	Interpretar en público cada cuatrimestre unha obra de gran forma ou dúas obras de pequeno formato do repertorio para dúo a catro mans ou a dous pianos, amosando control técnico e capacidade para integrarse nun conxunto uniformizando criterios interpretativos.	T1, T3, T6, T7, X1, X3, X4	100%

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Bizet, Georges (1838-1875) - Juego de niños
 Brahms, Johannes (1833-1897) - Valses Op. 39
 Dvorak, Antonin (1841-1904) - Danzas eslavas, Op. 46, Op. 72, Leyendas Op. 59
 Grieg, Edvard (1843-1907) - Danzas noruegas, Op. 35
 Mozart, Wolfgang Amadeus (1756-1791) - Sonata en Do Mayor KV 521
 Mozart, Wolfgang Amadeus (1756-1791) - Sonata en Re Mayor KV 381
 Mozart, Wolfgang Amadeus (1756-1791) - Sonata en Sib Mayor KV 358
 Mozart, Wolfgang Amadeus (1756-1791) - Sonata en Fa Mayor KV 497
 Poulenc, Francis (1899-1963) - Sonata (1918)
 Ravel, Maurice (1875-1937) - Ma mere l'Oye
 Schubert, Franz (1797-1828) - Fantasía en Fa menor, op. 103
 Schubert, Franz (1797-1828) - Lebensstürme, op. 144
 Schubert, Franz (1797-1828) - Rondo en La Mayor, op. 107
 Schumann, Robert (1810-1856) - Bilder aus Osten, op.66

Programación Docente de Evolución Estilística da Interpretación e do Repertorio (Piano)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	Plano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Maria José Cid Castro
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Nicasio Gradaille Peña
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE							3		Idiomas	Español, galego, Inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Patricia Rejas				patriciarejas@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Aprendizaxe e práctica dos diversos elementos que forman os criterios interpretativos das diferentes épocas, estilos e autores/ as, atendendo tanto a aspectos técnicos do instrumento como compositivos ou estéticos en relación co repertorio pianístico.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os adquiridos nas materias dos cursos anteriores
TRANSVERSAIS	T2, T4, T8, T12
XERAIS	X3, X10, X12, X14, X15, X17, X25
ESPECÍFICAS	E11, E14, E16

3. Obxectivos

DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Identificar o proceso evolutivo da escritura pianística e a a súa interpretación a través das obras máis representativas escritas para piano	X3, X10, X12, E11, E14
2. Comprender os aspectos formais e estilísticos do repertorio traballado, e saber encadrar os mesmos dentro dun estilo, unha estética ou unha corrente artística.	X14, X15, X17, E14, E16
3. Adquirir a categoría intelectual, a sensibilidade artística e a capacidade crítica necesaria para a solución de problemas técnicos e interpretativos que lle permita unha formación permanente no seu futuro profesional.	X15, X17, X25, E11, E16
4. Adquirir a capacitación necesaria que garanta unha especialización posterior nos ámbitos relativos á creación, interpretación, investigación ou docencia.	X3, X10, X17, X25, E11, E14, E16

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Inicio da literatura para teclado	1.1. Características das primeiras pezas. 1.2. Linguaxe empregada	1

2. A literatura na época barroca	2.1. Características da linguaxe empregada 2.2. Principais formas musicais 2.3. A ornamentación na época barroca 2.4. Principais autores.	3
3. A literatura na época preclásica	3.1. Características da linguaxe empregada 3.2. Principais formas musicais 3.3. A ornamentación na época preclásica 3.4. Principais autores	3
4. A literatura na época clásica	4.1. Características da linguaxe empregada 4.2. Principais formas musicais 4.3. A ornamentación na época clásica 4.4. Principais autores	3
5. A literatura na época romántica	5.1. Características da linguaxe empregada 5.2. Principais formas musicais 5.3. A ornamentación na época romántica 5.4. Principais autores	3
6. Audicións	Audicións das obras máis representativas de cada época e exposición dun traballo asignado polo profesor	3
Total de sesións por cuadrimestre		16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Actividades introductorias: realizarase unha charla introductoria sobre a orixe dos instrumentos de teclado	1	-	1
Exposición: o profesor, mediante exposición, achegará os contidos desta materia	10	20	30
Exposición práctico-teórica: utilizaranse, como complemento á exposición, audicións, vídeos e lecturas sobre os instrumentos de tecla en estudo	2	16	18
Lectura guiada e comentario de fontes: o profesor orientará ao alumnos sobre os recursos a utilizar no afondamento do estudo dos temas a tratar. As conclusións serán comentadas en clase	1	20	21
Busca de información: para a realización do traballo obrigatorio da materia, o alumno deberá investigar e recompilar datos sobre o tema a tratar	-	18	18
Exposición e debate de traballos: o traballo será exposto en público e comentado na clase.	2	-	2
Total de horas por cuadrimestre			90
*As faltas de asistencia (4 faltas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Valorarase a asistencia a clase, as achegas, a participación e o traballo individual de cada alumno.	TODAS	60%
Traballo académico	Valoraránse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,... No caso de que a pandemia non permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico cun 100% de ponderación.	TODAS	40 %
*As faltas de asistencia (4 faltas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado.			

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Valoraránse os coñecementos do alumno	TODAS	50%
Traballo académico	Valoraránse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	50%
No caso de que a pandemia non permita a asistencia a clase, valorarase o traballo académico cun 100% de ponderación.			
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Valoraránse os coñecementos do alumno	TODAS	50%
Traballo académico	Valoraránse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	50%
EXTRAORDINARIA			
Exame escrito	Valoraránse os coñecementos do alumno	TODAS	50%
Traballo académico	Valoraránse os coñecementos do alumno tras a investigación realizada, as fontes utilizadas, a exposición do traballo, o rematado final,...	TODAS	50%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que establece a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Chiantore, Luca - Historia de la técnica pianística, Ed. Alianza Música
Ferguson, Howard: la interpretación de los instrumentos de teclado Desde el siglo XIV al XIX, Alianza música (AM)
Rattalino, Piero: Historia del piano. Labor
Sadie, Stanley - Guía Akal de la música. Obra Completa, Ed. Akal
Tranchefort, René: Guía de la música para instrumentos de tecla. Taurus

PEDAGOXÍA DO PIANO

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA PEDAGOXÍA DO piano

ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN								ITINERARIO	PIANO
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	PIANO								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Maria José Cid
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Maria José Cid
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE							3		Idiomas	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Maria José Cid				mariajosecid@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Preparación para a práctica docente. Desenvolvemento da capacidade de transmisión dos coñecementos adquiridos. Estudo das estratexias e recursos didácticos necesarios para a docencia.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuadrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	A disciplina ten relación directa co resto das disciplinas propias de interpretación de maneira que os coñecementos adquiridos nas mesmas axudarán a correcta comprensión da didáctica e pedagogía do piano.
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T8, T15
XERAIS	X5, X10, X19, X24, X25, X26
ESPECÍFICAS	EI6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Familiarizar ao alumno/a cos principais problemas que supón a aprendizaxe e o ensino do piano	T2, T3, T8, T15, X10, X19, X24, X25, X26, EI6
Familiarizar ao alumno/a cos diferentes autores de repertorio didáctico para piano nas distintas épocas, coas principais metodoloxías existentes, a súa evolución na historia e a súa aplicación.	T1, T2, T3, T8, T15, X19, X24, X26
Coñecer as metodoloxías existentes para a ensinanza do piano	T1, T2, T3, T4, T15, X19, X26
Aprender a ensinar, desenvolvendo distintas solucións para os diferentes problemas de cada alumno/a	T1, T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X19, X24, X25, X26, EI6
Desenvolver a capacidade de investigación documental	T2, T3, T4, T15, X5, X24, X25, X26
. Acadar unha comprensión global do proceso ensino-aprendizaxe desde a perspectiva psicolóxica que proporcione os fundamentos e principios onde basear a práctica educativa. Coñecer as teorías sobre Psicoloxía evolutiva nos aspectos cognitivo, comunicativo, social, psicomotor e emocional	T2, T3, T4, T15, X5, X24, X25, X26
Comprender os procesos de ensino-aprendizaxe da música á luz das teorías do desenvolvemento psicolóxico e da , aprendizaxe de xeito que constitúan unha visión global e integradora.	T2, T3, T4, T15, X5, X24, X25, X26
. Comprender a importancia da interacción social no desenvolvemento cognitivo así como a relación entre éste e a aprendizaxe.. Coñecer, analizar e aplicar os fundamentos psicolóxicos da aptitude e da aprendizaxe musical nas prácticas educativas.	T1, T2, T3, T4, T8, T15, X5, X10, X19, X24, X25, X26, EI6

4. Contidos		
TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Bases psicopedagógicas do aprendizaxe – ensino do piano	Coñecemento das bases pedagógicas e psicolóxicas (Psicoloxía evolutiva de Piaget) do aprendizaxe musical e xeral.	TODAS
2. A motivación	Coñecemento dos factores máis importantes que favorecen a motivación dos alumnos/as: Confianza , desenvolvemento da autoestima, fomento dos hábitos de superación e perfeccionamento, adquisición da disciplina necesaria, etc.	TODAS
3. A observación	Desenvolvemento da capacidade de observación para detectar os diferentes problemas aos que se enfrontan os diferentes alumnos/as e aportar as solucións axeitadas.	TODAS
4. Estilos e metodoloxía docente e organización.	Tomar conciencia da repercusión dos estilos docentes . e da planificación docente no alumnado e da organización e gradualidad da consecución dos obxetivos	TODAS
5. O repertorio didáctico de piano	Estudo do repertorio didáctico existente para piano e a súa aplicación en función das características e niveis nos que se produce a aprendizaxe.	TODAS
Total de sesións por cuadrimestre		19

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN		HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Avaliación inicial	A avaliación inicial realizarase durante a primeira semana do curso escolar co fin de identificar as dificultades do alumnado, así como as súas necesidades de atención educativa.	1		1
Clases teórico- prácticas	Práctica individual e colectiva dos diversos temas de estudo.. O estudante deberá ler e preparar cada semana o material indicado polo profesor para o a exposición, contraste e debate conxunto posterior nas clases.	16		16
Traballo persoal	Tempo de traballo individual do estudante: pescuda de información de textos na biblioteca e en librerías, así como a través de internet sobre os contidos recollidos na guía docente. Lectura e traballo sobre textos, documentos de vídeo e audio e comentarios críticos. A entrega do traballo persoal combinará a entrega feita a través de plataformas virtuais (aula virtual, Drive, etc.) coa feita nas clases presenciais.*		71	71
Exame	Proba escrita sobre os contidos da programación.	2		2
Total de horas por cuadrimestre				90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENC IAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Sobre o desenvolto e explicado nas clases	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8 , X 24, E6 , E10	30%
Actitude nas clases	Actitude participativa , respetuosa , colaboradora , e investigadora	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8 , X 24. E6 , E10	40%
Traballo ¹ (ver nota a pie)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8 , X 24. E6 , E10	30%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

¹ O Traballo na avaliación continua será enviado por e mail con 1 semana de antelación a exposición , (no caso do traballo da avaliación ordinaria) o contido mínimo será de 20 e máximo de 50 páxinas . na sección bilingüe incluírá una parte en inglés

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adelantada-Dicembro-)			
Exame escrito	Sobre o desenvolvido e explicado nas clases	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24, E6, E10	50%
Traballo 1 (ver nota a pie)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	50%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua) o de estancia Erasmus			
Traballo 2 (ver nota a pie)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estrutura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	50%
Comentarios escritos de cada uno dos temas propuestos nas clases (Descritos nos Contidos) (MÍNIMO 5 COMENTARIOS DE 5 PÁGINAS CADA UNO)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estructura, contido e na elaboración	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	50%
EXTRAORDINARIA			
Comentarios escritos de cada uno dos temas propuestos nas clases (Descritos nos Contidos) (MÍNIMO 5 COMENTARIOS DE 5 PÁGINAS CADA UNO)	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estructura, contido e na elaboración	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	50%
Traballo (Ver nota a pie)³	Rigor na búsqueda de información, calidade capacidade de síntese e claridade na estructura, contido e na elaboración e exposición.	T1, T2, T3, T6, T7, T11, T13, T15, X 8, X 24. E6, E10	50%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

² O Traballo na avaliación alternativa ou Erasmus será enviado por e mail con 1 semana de antelación a exposición, (no caso do traballo da avaliación alternativa) o contido mínimo será de 40 e máximo de 60 páxinas. No caso de Erasmus la exposición poderá ser online)

³ Rexirán os mesmos criterios que para a avaliación continua e alternativa, envío por E mail con una semana de antelación a exposición e no caso de suspenso na avaliación ordinaria con avaliación continua (20 a 50 páxinas no traballo) e no caso de suspenso con avaliación alternativa (40 a 60 páxinas no traballo).

7. Alumnado con necesidades educativas especiais	
DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos
<p>Belkin, A. (2009), Principios generales de la técnica del piano. Documento en línea https://issuu.com/krlosmarin/docs/principios_generales_de_la_tecnica</p> <p>Pablo Blasco, Ester · Zarza Alzugaray Teorías del desarrollo musical. Descripción y análisis., Francisco Javier (dir.) Universidad de Zaragoza, FEDU, 2020 https://zaguan.unizar.es/record/95212/files/TAZ-TFG-2020-2965.pdf</p> <p>Chang, C. C. (2008), Fundamentals of Piano Practice, Booksurge Publishing, Documento en línea http://www.pianopractice.org/book.pdf</p> <p>Cogato, T. (2017), Memoria instrumental y ejecución mental. Nuevas fronteras de la didáctica pianística y musical. Tesis doctoral. Universidad de Sevilla, 2017.</p> <p>Ericsson, K. A., Krampe, R. T. & Tesch-Römper, C. (1993). The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance. Psychological Review, 100, 363-406.</p> <p>Gabrielsson, A. (2003). Music performance research at the millennium. Psychology of Music. Special Issue: Investigating music performance, 31 (3), 221-272.</p> <p>García González, G. A (2011). Las bases psicológicas de la educación musical. Pampedia, n.8, pp. 69-71.</p> <p>Moltó Doncel, Jorge Luis (2015): La enseñanza de piano en España. Etapas, hitos y modelos. Cuadernos de Bellas Artes 44.</p> <p>Mondéjar-Muñoz, Laura (2018) La pedagogía pianística desde la perspectiva interpretativa durante los primeros años de aprendizaje https://www.researchgate.net/publication/326426928_La_pedagogia_pianistica_desde_la_perspecti</p>

[va interpretativa durante los primeros anos de aprendizaje/link/5b56518a0f7e9b240f012f8a/download](https://doi.org/10.5209/rev/psic.56518)

NL Carino · 2018 · Citado por 13 — J. Piaget y L. Vygotsky: Análisis de teorías y sus implicancias en el campo pedagógico. Trabajo Monográfico. Universidad Nacional de Luján.

Neuhaus, H. (2004), El arte del piano. Ed. Real Musical.

Rink, J. (2006), La interpretación musical. Ed. Alianza.

Hallam, S. (1995). Professional musicians' approaches to the learning and interpretation of music. *Psychology of Music*, 23, 111-128.

Nielsen, S. (1999). Learning strategies in instrumental music practice. *Music Education Research*, 16 (3), 275-291.

Sloboda, J. A., Davidson, J. W., Howe, M. J. A. & Moore, D. G. (1996). The role of practice in the development of performing musicians. *British Journal of Psychology*, 87, 287-309.

Torrado, A. & Pozo, J. I. (2006). Del dicho al hecho: de las concepciones sobre el aprendizaje a Vigotsky, L. S. (1979). El desarrollo de los procesos psicológicos. Barcelona: Crítica.

Williamon, A. & Valentine, E. (2000). Quantity and quality of musical practice as predictors of performance quality. *British Journal of Psychology*, 91, 353-376.

Williamon, A. (Ed.) (2004). *Musical excellence: Strategies and techniques to enhance performance*. Oxford: Oxford University Press.

Repertorio de iniciación y primeros cursos (selección):

ARMSTRONG, J. Toy Box. Very first pieces for piano.

VV.AA. Álbum para Ana Magdalena Bach.

BARTÓK, B. For Children.

BERTINI, H. 25 Elementary studies op. 137; Twenty-five Primary Etudes op. 166.

BEYER, F. Escuela preliminar op. 101.

BLOCH, E. Enfants.

CHAMINADE, C. Album des enfants op. 123.

CHARLES, A. Hojas de álbum para Clara.

CLEMENTI, M. Sonatinas op. 36.

CZERNY, C. Op.139. One hundred progressive studies for the piano; Les cinq doigts op. 777.

DIABELLI, A. Melodische Übungstücke op. 149.
GARCÍA ABRIL, A. Cuadernos de Adriana.
GOUBAIDULINA, S. Musical Toys.
GURLITT, C. The First Steps of the Young Pianists op. 82; Album for the Young op. 140; 16 Melodious Studies for Beginners op. 198.
KABALEVSKY, D. Piezas Infantiles para Piano op. 39.
KHACHATURIAN, Aram. Pictures of Childhood.
LEMOINE, H. Etudes Infantines for the Piano op. 37.
LUTOSLAWSKY, W. Album for the Young.
MOZART, L; MOZART, W. A. Álbum de 20 piezas fáciles para piano.
OLIVER PINA, A. Piezas infantiles sobre temas populares españoles.
ORFF, K. Klavier-Übung.
PINTO, O. Children's Festival (Festa de Criancas) Little Suite for the Piano.
RODRIGO, J. El álbum de Cecilia. Seis piezas para manos pequeñas.
ROTA, N. 7 pezzi per bambini.
ROWLEY, A. Erholung op. 37.
SHOSTAKOVICH, D. Children`s Notebook op. 69.
SCHUMANN, R. Album for the Young op.68.
STRAVINSKY, I. Les cinq doigts; Klaviermusik für Kinder.
TCHAIKOVSKY, P. I. Children's Album op. 39.
TELEMANN, G. P. Klavierbüchlein. Little Notebook.
TÜRK, D. G. Pieces for Beginners; Pieces for four Hands.
SHEFTEL, P. Patterns for fun.
STREABBOG, L. Twelve very easy and melodious etudes op. 63.

Programación Docente de Repertorio con Instrumento de Tecla Acompañante I-VI

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA Repertorio con Instrumento de Tecla Acompañante (RITA)

ESPECIALIDADE	Interpretación								ITINERARIO	Piano
CARÁCTER	Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Individuais
DEPARTAMENTO	Departamento de Piano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	María José Cid Castro
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	María José Cid Castro
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	-	-	1	1	1	1	1	1	Idiomas	Español, Galego, Inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS					MAIL/TEL/WEB				TITORÍA
	María José Cid Castro					mariajosecid@csmvigo.com				
	Nicasio Gradaille Peña					nicasiogradaille@csmvigo.com				
	Patricia Rejas Suárez					patriciarejas@csmvigo.com				

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Desenvolvemento das dimensións básicas da interpretación con acompañamento pianístico, aprofundando en repertorios específicos da propia especialidade instrumental. Comprensión da variedade de enfoques estilísticos e requerimentos asociados á interpretación que confiren a esta disciplina un carácter flexible e adaptable aos distintos instrumentos, á voz e aos estilos e tradicións interpretativas. Preparación adecuada para a interpretación en público.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas no cuadrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Apoio da materia de Instrumento do itinerario de Interpretación/Piano
TRANSVERSAIS	T3, T6, T13
XERAIS	X2, X3, X11, X19, X21
ESPECÍFICAS	EI1, EI3, EI4, EI5, EI10

3. Obxectivos

DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
a. Coñecer as características estilísticas, estéticas e a tradición interpretativa das pezas para instrumento solista e orquestra máis salientables do itinerario instrumental que estea a cursar o/a estudante, coa supervisión e o apoio do/a pianista acompañante	T [3, 6, 13] X [2, 3, 11, 19, 21] EI [1, 3, 4, 5, 10]
b. Desenvolver as técnicas de interpretación solista piano concertante ou con acompañamento da parte orquestral reducida a piano	T [3, 6, 13] X [2, 3, 11, 19, 21] EI [1, 3, 4, 5, 10]
c. Practicar o repertorio concertante, a través da redución da parte orquestral a acompañamento pianístico	T [3, 6, 13] X [2, 3, 11, 19, 21] EI [1, 3, 4, 5, 10]
d. Interpretar en público o repertorio traballado nos ensaios, cunha calidade válida e amosando entidade artística	T [3, 6, 13] X [2, 3, 11, 19, 21] EI [1, 3, 4, 5, 10]
e. Desenvolver a capacidade de traballo en grupo, de compromiso e optimización do esforzo	T [3, 6, 13] X [2, 3, 11, 19, 21] EI [1, 3, 4, 5, 10]
f. Desenvolver a sensibilidade auditiva como medio para actuar sobre a calidade da interpretación	T [3, 6, 13] X [3] EI [1, 3, 4, 5]
g. Valorar a importancia do coñecemento tanto da parte solista como a do acompañamento pianístico (parte orquestral) para acadar un resultado óptimo na interpretación	T [3, 13] X [3, 11] EI [1, 5]

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIONS
1. Práctica do repertorio con acompañamento pianístico asignado á materia de RITA		5
2. Desenvolvemento da audición interna aplicada á interpretación do repertorio con piano acompañante.	2.1. Audición polifónica 2.1.1. Discriminación das partes. 2.1.2. Audición do conxunto 2.2. Audición estrutural 2.2.1. Procesos armónicos 2.2.2. Procesos formais 2.2.3. Características da textura 2.3. Procedementos performativos 2.3.1. Interiorización do pulso e o tempo 2.3.2. Métrica e articulación 2.3.3. Sensibilidade e control do timbre 2.3.4. Independencia dos planos sonoros	5
3. Técnicas de interpretación	3.1. A atitude do solista na interpretación. 3.2. Xestualidade axeitada á comunicación da intención musical. 3.3. Interacción e reacción na interpretación a dúo. 3.4. Fluidez e permeabilidade agónica entre os intérpretes. 3.5. Rigor na pulsión rítmica entre os intérpretes. 3.6. Coñecemento profundo do texto musical na súa totalidade. 3.7. Estudo e coñecemento das diferenzas entre a parte orquestral orixinal e a súa redución na parte acompañante	5

4. Interpretación en público	1
Total de sesións por cuadrimestre	
	16

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases presenciais	14	-	14
Traballo persoal	-	15	15
Audición	1	-	1
Total de horas por cuadrimestre			30

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continúa)			
Avaliación continua mediante a observación e recollida de información pol@ docente do traballo realizado na aula	a. Amosar capacidade de compromiso, de traballo e de optimización do esforzo, de xeito que os ensaios sexan rendibles co fin de afrontar unha audición pública nunha data prefixada b. Evidenciar que se posúe a sensibilidade auditiva necesaria para controlar os seguintes parámetros, fundamentais na interpretación con piano acompañante: <ul style="list-style-type: none"> • Pulsación, ritmo e agóxica • Articulación • Volume/Planos sonoros c. Seleccionar os modos de ataque e articulación que sexan coherentes coas demandas impostas polo piano e coas cualidades do repertorio traballado d. Utilizar e percibir a xestualidade que permita a comunicación fluida do impulso musical entre ambos intérpretes e. Manifestar capacidade de reacción, de adaptación e de rigor no mantemento do pulso e no tratamento rítmico, en función do repertorio traballado f. Aplicar con solvencia os recursos interpretativos adecuados ás características do repertorio (estilo, xénero) a partir dun coñecemento profundo do texto e en concreto da parte asignada ao piano	T [3, 6, 13] X [2, 3, 11, 19, 21] EI [1, 3, 4, 5]	40%
Audición pública	Interpretación pública con piano acompañante o repertorio correspondente ao respectivo cuadrimestre da materia, coa debida corrección técnica, aplicando criterios estilísticos axeitados ao mesmo e amosando personalidade artística	T [3, 6, 13] X [2, 3, 11, 19, 21] EI [1, 3, 4, 5, 10]	60%

*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..

AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-December-)

Avaliación continua mediante a observación e recollida de información pol@ docente do traballo realizado na aula	a. Amosar capacidade de compromiso, de traballo e de optimización do esforzo, de xeito que os ensaios sexan rendibles co fin de afrontar unha audición pública nunha data prefixada b. Evidenciar que se posúe a sensibilidade auditiva necesaria para controlar os seguintes parámetros, fundamentais na interpretación con piano acompañante: <ul style="list-style-type: none"> • Pulsación, ritmo e agóxica • Articulación • Volume/Planos sonoros c. Adecuar con destreza a afinación do instrumento ao marco sonoro imposto polo piano	T [3, 6, 13] X [2, 3, 11, 19, 21] EI [1, 3, 4, 5]	40%
--	--	---	-----

	d. Seleccionar os modos de ataque e articulación que sexan coherentes coas demandas impostas polo piano e coas cualidades do repertorio traballado e. Utilizar e percibir a xestualidade que permita a comunicación fluída do impulso musical entre ambos intérpretes f. Manifestar capacidade de reacción, de adaptación e de rigor no mantemento do pulso e no tratamento rítmico, en función do repertorio traballado g. Aplicar con solvencia os recursos interpretativos adecuados ás características do repertorio (estilo, xénero) a partir dun coñecemento profundo do texto e en concreto da parte asignada ao piano TODAS agás E10		
Audición pública	Interpretación pública con piano acompañante o repertorio correspondente ao respectivo cuatrimestre da materia, coa debida corrección técnica, aplicando criterios estilísticos axeitados ao mesmo e amosando personalidade artística	T [3, 6, 13] X [2, 3, 11, 19, 21] EI [1, 3, 4, 5, 10]	60%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Audición pública	Interpretación pública con piano acompañante o repertorio correspondente ao respectivo cuatrimestre da materia, coa debida corrección técnica, aplicando criterios estilísticos axeitados ao mesmo e amosando personalidade artística	T [3, 6, 13] X [2, 3, 11, 19, 21] EI [1, 3, 4, 5, 10]	100%
EXTRAORDINARIA			
Audición pública	Interpretación pública con piano acompañante o repertorio correspondente ao respectivo cuatrimestre da materia, coa debida corrección técnica, aplicando criterios estilísticos axeitados ao mesmo e amosando personalidade artística	T [3, 6, 13] X [2, 3, 11, 19, 21] EI [1, 3, 4, 5, 10]	100%
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			
7. Alumnado con necesidades educativas especiais			
DESCRICIÓN		CRITERIOS E PAUTAS	
No marco do establecido no Real decreto lexislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberánse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.		Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.	
8. Bibliografía, materiais e documentos			
REPERTORIO ORIENTATIVO			
2º curso			
RITA I			
MOZART, W. A. 1º andamento do Concerto nº 12 en La M, KV 144			
BEETHOVEN, L. van. 1º andamento do Concerto nº 1 en Do M, Op. 15			
RITA II			
MOZART, W. A. 2º andamento do Concerto nº 12 en La M, KV 144			
BEETHOVEN, L. van. 2º andamento do Concerto nº 1 en Do M, Op. 15			
3º curso			
RITA III			
MOZART, W. A. 1º andamento do Concerto nº 9 en La M, KV 271			
BEETHOVEN, L. van. 1º andamento do Concerto nº 2 en Sib M, Op. 19			
RITA IV			

MOZART, W. A. 2º andamento do Concerto nº 9 en La M, KV 271
BEETHOVEN, L. van. 2º andamento do Concerto nº 2 en Sib M, Op. 19

4º curso

RITA V

MOZART, W. A. 3º andamento do Concerto nº 12 en La M, KV 144 ou o Concerto nº 12 completo (se non se interpretou en algún dos cuatrimestres anteriores).

BEETHOVEN, L. van. 3º andamento do Concerto nº 1 en Do M, Op. 15 ou o Concerto nº 1 completo (se non se interpretou nalgún dos cuatrimestres anteriores).

RITA VI

MOZART, W. A. 3º andamento do Concerto nº 9 en La M, KV 271 ou o Concerto nº 9 completo (se non se interpretou nalgún dos cuatrimestres anteriores).

BEETHOVEN, L. van. 3º andamento do Concerto nº 2 en Sib M, Op. 19 ou o Concerto nº 2 completo (se non se interpretou nalgún dos cuatrimestres anteriores).

ACLARACIÓN CON RESPECTO AO REPERTORIO CUADRIMESTRAL

No caso de non asistir ás clases individuais e non ter consensuado o repertorio co/a docente da materia, o/a alumno/a disporá de dúas alternativas:

- a) Solicitar na Secretaría do centro a aprobación do repertorio a presentar en audición pública, mediante escrito dirixido á xefatura do Departamento de Piano, con alomenos dous meses de antelación á data da audición;
- b) Elixir algunha das opcións achegadas, para o cuatrimestre correspondente da materia, no apartado de «Repertorio orientativo» recollido no apartado 8 da presente programación docente.

Programación Docente de Lectura a 1º vista y transposición

Enseñanzas Superiores de Música Título superior de música (enseñanzas reguladas polo Decreto 163/2015 , do 29 de .outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA										
ESPECIALIDADE	INTERPRETACIÓN							ITINERARIO	Piano	
CARÁCTER	A) Formación Básica							TIPO DE CLASES		
DEPARTAMENTO	Piano							XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Colectiva	
CURSOS	1.º curso		2.º curso			4.º curso			COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Maria José Cid
CUADRIMESTRE	I	II	Mª	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1
ETCS/ CUADRIMESTRE	3	3		3					Observacións	1º e 2º curso Itinerario Piano
DOCENTES	NOME E APELLIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Maria José Cid				mariajosecid@cmvigo.com					
	Patricia Rejas				patriciarejas@cmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descripción de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Práctica da lectura a 1ª vista. Desenvolvemento dos aspectos técnicos, da axilidade e o automatismo necesario para a comprensión e interpretación inmediata dun texto musical. Práctica da lectura e transposición de textos musicais a diferentes tonalidades.
COÑECEMENTOS PREVIOS	
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Os requeridos para a proba de acceso ó grao superior.
TRANSVERSAIS	T1,3,6,13,15
XERAIS	X1,2,3,13,21,24
ESPECÍFICAS	EL 1,2,4,5,7,9

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
-Aprender a ler a primeira vista con fluidez, baseándose na análise e na comprensión dos estilos das diferentes épocas e autores.	T1,3,6,13,15, X1,2,3,13,21,24,EL 1,2,4,5,7,9
- Desenvolver a habilidade de repentinizar obras de dificultade progresiva, perfeccionando tanto a capacidade do,automatismo como a velocidade de lectura dun texto musical, transportando a distintas tonalidades e lendo en distintas claves.	T1,3,6,13,15, X1,2,3,13,21,24,EL 1,2,4,5,7,9
- Interpretar a primeira vista e transportar a parte correspondente de obras camerísticas ou fragmentos musicais que permitan a participación de 2 ou máis instrumentistas. No caso dos pianistas ademais, interpretación a primeira vista de melodías acompañadas repentinizando vocalmente a melodía e acompañándose co piano ó mesmo tempo.	T1,3,6,13,15, X1,2,3,13,21,24EL 1,2,4,5,7,9
- Desenvolver a comprensión inmediata dos elementos esenciais da textura musical (formal, harmónico, temático, etc.) e da súa interpretación a medida que se lé a obra.	T1,3,6,13,15, X1,2,3,13,21,24,EL 1,2,4,5,7,9
- Realizar o transporte de fragmentos ou obras de calquera tonalidade nun orden progresivo de dificultade. No caso dos pianistas ademais, transposición a primeira vista de melodías acompañadas entoando vocalmente a melodía e acompañándose co piano ó mesmo tempo.	T1,3,6,13,15, X1,2,3,13,21,24,EL 1,2,4,5,7,9

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Análise	1. Análise e comprensión dos elementos da partitura musical.	5
2. Lectura a vista	2. Lectura a vista e interpretación de pezas de diferentes estilos	6
3. Transporte	3. Coñecemento e práctica da transposición.	6
Total de sesións por cuadrimestre		

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Avaliación inicial: (Segundo o establecido nas Resolución do 8 de setembro de 2021 da Secretaría Xeral de Educación Formación Profesional pola que se dictan instrucións para o desenvolvemento das Ensinanzas de Réxime Especial para o curso 2021-2022)	1		1
Traballo na aula	17		17
Traballo persoal		70	70
Exame	2		2
Total de sesións por cuadrimestre			90

6. Avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Traballo persoal	Amosar ó longo del cuadrimestre unha capacidade de aprendizaxe progresiva, amosando o coñecemento dos transportes estudados e a correcta lectura e acompañamento a primeira vista.	Todas	50
Exame	1- Realizar correctamente a lectura a primeira vista dunha ou varias obras ou fragmentos, de diferentes estilos e formatos, incluíndo a melodía acompañada, amosando fluidez e comprensión do discurso musical. 2- Transportar correctamente a unha ou varias tonalidades dadas, unha obra ou fragmento, amosando fluidez e comprensión do discurso musical.	Todas	25/25
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame	1- Realizar correctamente a lectura a primeira vista dunha ou varias obras ou fragmentos, de diferentes estilos e formatos, incluíndo a melodía acompañada, amosando fluidez e comprensión do discurso musical. 2- Transportar correctamente a unha ou varias tonalidades dadas, unha obra ou fragmento, amosando fluidez e comprensión o discurso musical.	Todas	25/25
Traballo persoal	Amosar ó longo do cuadrimestre unha capacidade de aprendizaxe progresiva, amosando o coñecemento dos transportes estudados e a correcta lectura e acompañamento a primeira vista.	Todas	50
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
	(ver avaliación extraordinaria)		
EXTRAORDINARIA			
Exame	1- Realizar correctamente a lectura a primeira vista dunha ou varias obras ou fragmentos, de diferentes estilos e formatos, incluíndo a melodía acompañada, amosando fluidez e comprensión do discurso musical. 2- Transportar correctamente a unha ou varias tonalidades dadas, unha obra ou fragmento, amosando fluidez e comprensión o discurso musical.	Todas	50/50

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberán cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

- Calquera partitura que pertenza ou non ó repertorio dos instrumentistas e que sexa axeitada para o traballo da lectura a primeira vista, o transporte e análise das obras.
- Métodos de transposición e repentización de Iglesias, Doupond, Lambertini, Messiaen, etc.

Programación Docente do Traballo Fin de Estudos (Piano)

Ensinanzas Superiores de Música Título superior de música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro e 171/2016, do 24 de novembro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA

ESPECIALIDADE	Piano								ITINERARIO	Interpretación
CARÁCTER	Obligatorio								TIPO DE CLASES	Individuais
DEPARTAMENTO	Plano								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	Maria José Cid Castro
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	Maria José Cid Castro
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais	
ETCS/ CUADRIMESTRE							5	5	Idiomas	Español, galego, Inglés
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	Maria José Cid				mariajosecid@csmvigo.com					
	Nicasio Gradaille				nicasiogradaille@csmvigo.com					
	Patricia Rejas				patriciarejas@csmvigo.com					

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Interpretación dun concerto público con elaboración e defensa dun traballo académico que poderá versar sobre diversos aspectos do repertorio elixido, do seu instrumento ou calquera outra temática relacionada coa especialidade e itinerario.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os adquiridos nas materias cursadas con anterioridade
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	
TRANSVERSAIS	T1, T3, T6, T13
XERAIS	X1, X3, X6, X8, X11, X19, X21, X24, X25
ESPECÍFICAS	E11, E12, E14, E15, E16, E10

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Interpretación dun recital público de entre 45 e 70 minutos cun descanso opcional non computable que non supere os 15 minutos.	T1, T3, T6, T13, X1, X3, X6, X8, X11, X21, X24, X25, E11, E12, E14, E15, E16, E10
Elaboración, exposición e defensa dun traballo académico (TA), dunha temática segundo o descritor da disciplina, cunha temporalización dun máximo de 30 minutos para a exposición e dun máximo de 20 minutos para a defensa.	T1, T3, T6, T13, X8, X11, X19, X24, E6

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓN
1. Preparación do recital público	<ul style="list-style-type: none"> • A aprobación do programa do recital seguirá o procedemento xeral que regula o Traballo Fin de Estudos, aprobado polo centro e que se pode consultar na web co Conservatorio. En calquera caso, será revisado e aprobado polo Departamento de Piano. • Para o seguimento da preparación do recital o/a alumno/a contará coa supervisión do/da docente que lle sexa asignado como titor/a do TFE. A periodicidade das titorías estará en función da dispoñibilidade do profesorado do Departamento de Piano. • A duración do programa estará comprendida entre 45 e 70 minutos (descanso opcional aparte, dunha duración máxima de 15 minutos) • O repertorio poderá conter obras de música de cámara cunha duración total que non supere a terceira parte (1/3) da minutaxe íntegra do programa presentado. O/A alumno/a farase cargo de chegar os instrumentistas e os medios necesarios para a interpretación deste repertorio de cámara. • Todo o repertorio, salvo as obras de cámara e o de música contemporánea, será interpretado de memoria. • Entregaranse dúas copias impresas do programa a interpretar ao/á presidente/a do tribunal 	
2. Recital público	<p>A realización do programa de man do recital correrá a cargo do/a alumno/a. Convén que conteña portada (indicando o nome do alumno e dos colaboradores e o nome do titor), currículo do alumno e colaboradores, repertorio, e notas ao programa.</p> <p>No caso de que a pandemia no lo permita, a realización del recital será en lima o el alumno presentará una grabación realizada sin cortes y custodiada por alguno dos membros da directiva o do departamento.</p>	
3. Elaboración do traballo académico (TA)	<ul style="list-style-type: none"> • A temática do TA deberá ser aprobada polo Departamento de Piano, segundo o procedemento xeral que regula o Traballo Fin de Estudos aprobado polo centro. • Para o seguimento do proceso de preparación do TA o/a alumno/a disporá do apoio do/a seu/súa titor/a do TFE. • A memoria do TA deberá ter una extensión mínima de 20 páxinas, sen contar portada, resumo, índice, referencias bibliográficas e anexos. • A memoria do TA deberá conter un resumo do mesmo, elaborado no idioma no que estea redactado (galego ou castelán) así como en inglés (abstract). • Para a elaboración do TA recoméndase seguir a guía aprobada polo Departamento de Piano anexa á presente guía docente. En calquera caso, a memoria deberá constar como mínimo das seguintes partes e nesta orde: <ul style="list-style-type: none"> - Portada - Resumo (castelán/galego, inglés) - Índice con indicacións de paxinación - Introducción - Desenvolvemento do traballo organizado por capítulos - Conclusións - Referencias e bibliografía - Anexos (opcional) <ul style="list-style-type: none"> • Entregaranse dúas copias impresas do traballo, encadernadas tapa dura, e unha copia en PDF gravada nun CD. 	
4. Exposición e defensa do TA	<ul style="list-style-type: none"> • A exposición pública do TA non excederá os 30 minutos. • Recoméndase o uso de software para facer presentacións, no que se pode incluír audio e vídeo se se considera oportuno. Do mesmo xeito, tamén se pode apoiar a presentación con interpretacións ao piano. En calquera caso, o/a alumno/a terá que adaptar todos os contidos da presentación para non superar a duración máxima especificada. • Ao remate da exposición seguirá un debate entre o tribunal e o/a alumno/a sobre as cuestións que se consideren oportunas. O debate non excederá os 20 minutos. • No caso de que a pandemia no lo permita, a defensa do traballo académico será en liña. 	

5. Metodoloxía e Planificación Docente

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Tutorías individuais: orientación e seguimento da preparación do recital e da elaboración do TA.			
Recital: interpretación pública ante tribunal do programa de concerto seleccionado (o gravación realizada sen cortes)			
Exposición e defensa do TA: presentación e defensa da memoria do traballo académico elaborado (en lima o presencial)			
Traballo persoal: comprenderá <ul style="list-style-type: none">o estudo e memorización do programa de concerto seleccionado;a busca e a análise crítica das fontes de información para o desenvolvemento da temática do TA, a redacción da memoria e a preparación da exposición, empregando as ferramentas de software de edición e presentación axeitadas.			
Total de horas por cuatrimestre			300

6. Avaliación			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
<p>Exposición e defensa da memoria do TA</p> <p>(No caso de que a pandemia no permita a realización presencial, este punto realizarase por videoconferencia)</p>	<p>1. Rigor no estudo histórico, pedagóxico ou artístico realizado</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Coherencia na estruturación dos capítulos da memoria 2. Interés das conclusións 3. Correcta presentación da memoria seguindo o formato exixido na guía docente 4. Claridade na exposición pública: estruturación axeitada, coherencia entre o contido da exposición e o material desenvolvido na memoria, orixinalidade expositiva <p>A calificación desta parte corresponderá á media aritmética das calificacións outorgadas a cada un dos criterios de avaliación. É necesario obter un 5 como mínimo para aprobar a mesma.</p>	<p>T1, T3, T6, T13, X8, X11, X19, X24, E6</p>	<p>20%</p>
<p>Recital</p> <p>(No caso de que a pandemia non permita a realización presencial, este punto realizarase por videoconferencia o mediante unha gravación sen cortes, preferiblemente custodiada por un membro do departamento o da directiva)</p>	<p>1. Interpretación do repertorio amosando o necesario control técnico do instrumento. Aplicarase a cada unha das obras interpretadas no concerto. Valorarase mediante os seguintes indicadores de logro:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Dificultade do repertorio. 1.2. Fidelidade ao texto: exactitude na exposición das notas, ritmo, tempo, dinámicas, agónicas, articulación, ornamentación e voces. 1.3. Dominio instrumental: control postural, limpeza e claridade do son, proxección do son, control do timbre e modos de ataque e control dos diferentes elementos técnicos característicos do instrumento. <p>2. Interpretación das obras amosando un estilo interpretativo coherente e concordante coa forma e estética das mesmas. Aplicarase a cada unha das obras interpretadas no concerto. Valorarase mediante os seguintes indicadores de logro:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Fidelidade ao estilo: control da ornamentación, do rubato, das agónicas, das dinámicas, do fraseo, da articulación e dos elementos instrumentales propios do estilo. 2.2. Fidelidade á forma: control das dinámicas e dos recursos tímbricos do instrumento. 2.3. No caso do repertorio de cámara ou con orquestra: unificación de criterios musicais e interpretativos. <p>3. Amosar as habilidades necesarias para a interpretación en público. Aplicarase dun modo xeral para todo o recital. Valorarase mediante os seguintes indicadores de logro:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Adecuación entre do xesto e a interpretación musical 3.2. Control das tensións e da respiración 3.3. Control da memoria 3.4. Concentración ao longo da interpretación das pezas 3.5. Achega persoal ao enriquecemento da interpretación <p>4. Amosar un comportamento escénico adecuado. Aplicarase dun modo xeral a todo o recital. Valorarase mediante os seguintes indicadores de logro:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Dominio do espazo escénico 4.2. Dominio das convencións do recital público <p>A calificación desta parte corresponderá á media aritmética das calificacións outorgadas a cada un dos criterios de avaliación. É necesario obter un 5 como mínimo para aprobar a mesma.</p>	<p>T1, T3, T6, T13X1, X3, X6, X8, X11, , X21, X24, X25 E11, E12, E14, E15, E16, E10</p>	<p>80%</p>

ERASMUS

Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.

Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social, deberanse cumprir as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que establece a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

Consultar a guía anexa

